



دانشگاه تهران
مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی
بخش جمعیت‌شناسی

((تحول سبک و موقعیت زن در سفید))

از

پروین شهباز

پروین شهباز بازده

شماره ۱۳۴۹



شماره: ۴۴
شماره ثبت: ۵۵

شماره: ۱۴۴۶۱۱۶

۲۷۱۷ >



دانشگاه تهران

موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی

بخش جمعیت شناسی

تحول سمت و موقعیت زن در شغل

از

پروین شهلاپور

بررسی شماره یازده



شهریورماه ۱۳۴۹

تجزیه و تحلیل نتایج سرشماریهای جمعیت، امروزه یکی از مهمترین ابزار برنامه ریزی اجتماعی و اقتصادی است. اهمیت تجزیه و تحلیل نتایج سرشماریها که بصورت ارقام عرضه میشود اولین بار در کفرانسپای دموگرافیک منعقد در آمریکای لاتین (۱۹۵۹) و آسیا (۱۹۶۰) بوسیله سازمان ملل متحد عنوان گردید و حتی قسمت امر اقتصادی و اجتماعی سازمان مزبور نشریه جامعی تحت مشخصات ST/SON/ Serie A / ۳۶ در باره برنامه و مراحل آنالیز سرشماریها منتشر ساخت.

کشورهایی که حتی دارای یک سرشماری هستند بوسیله اجرای این برنامه میتوانند به شناخت بهتر کشور خود از منظر جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی کمک نمایند. این کار بوسیله بخش جمعیت شناسی موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در مورد اولین سرشماری کشور انجام یافت و در حقیقت تصویری گویا از جمعیت ایران در سال ۱۳۳۵ بدست داد. مقارن اتمام انتشار نتایج سرشماری سال ۱۳۴۵ کشور بخش جمعیت شناسی موسسه با استفاده از کمکهای مالی سازمان برنامه به تجزیه و تحلیل این سرشماری بادرست نمود. در این تجزیه و تحلیل برای هر یک از عناوین مورد بررسی دو جنبه مراعات شده است.

اول مطالعه ساختمان و خصوصیات جامعه آماری مربوط به هر یک از عناوین در سال ۱۳۴۵ و سپس بررسی تحول امر مورد نظر طی ده ساله ۱۳۳۵ تا ۱۳۴۵، اهمیت بررسی این تحول بیشتر در این است که قسمت بزرگی از دوران انتقال اجتماعی اخیر ایران را در بر میگیرد و با ارائه مظاهر و شئون کمیتی این تحولات، ارزشیابی آنها را آسان تر میکند.

در این سلسله مطالعات نه فقط به ارقام و اعداد مطلق توجه گردیده بلکه نسبتها و اهمیت های نسبی نیز که نماینده ساختمان و یافتههای جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی است ملحوظ بوده است.

بررسی حاضر که در بخش جمعیت شناسی بوسیله خانم پروین شهبازپور انجام شده به موضوع تحول سمت و موقعیت زن در شغل اختصاص دارد و امید است در موارد مربوط که بدون شك فراوان پیش میآید - مورد استفاده علاقمندان و صاحب نظران قرار گیرد. در اجرای این بررسی همکاریهای آقایان پرویز طاهری، محمد میرزایی، سید علی قاسمی موسوی و خانم فاطمه معطری نیز نقش موثر و بزرگی داشته است.

در خاتمه لازم میدانم از توجه و کمکهای مالی سازمان برنامه که بدون آنها انجام این سلسله مطالعات میسر نمیشود تشکر نمایم.

مهدی امانی

دانشیار دموگرافی دانشگاه تهران و

مدیر بخش جمعیت شناسی موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی

موضوع طرح شماره ۱۶۲۰۱ سازمان برنامه:

بررسی خصوصیات دموگرافیک، اجتماعی و اقتصادی جمعیت ایران بر اساس سرشماری سال ۱۳۴۵:

(بررسی شماره ۱۲ بر اساس فرم چهار تصویبی)

فصل اول

۱- نظری اجمالی به وضع و موقعیت شغلی زنان درگذشته

تحقیقات مردم شناسان و جمعیت شناسان و جامعه شناسان نشان می دهد که تنوع شغل و تقسیم کار از آغاز تمدن بشریه تدریج بین مردم رایج گردید و کار زن و مرد از یکدیگر جدا شد.

زنان، گرچه در ابتدای تاریخ در کارزراحت با مردان شریک بوده اند، ولی بعدها به امور خانه داری و چه داری و کارهای مختلف دیگر، از قبیل بافتن پشم و پنبه و دوشیدن شیر حیوانات و کارهایی که ممکن بود در خانه انجام شود، پرداختند. مطالعه و بررسی درباره وضع و موقعیت شغلی زنان نشان می دهد که درگذشته بیشتر کسانی که در علوم و صنایع پیشرفت کرده و حائز مقاماتی شده اند از مردان بوده اند، و نام زنان مشهور در این زمینه کمتر به چشم می خورد. دانشمندان علت این امر را در این می دانستند که اوضاع اجتماعی از ابتدای تمدن بشری برای رشد و نمو قوای عقلانی زنان مساعد نبوده است.

درگذشته در ایران نیز کوشش مردمان بیشتر این بود که دختران را فقط برای زندگی سالم خانوادگی آماده کنند و به کارهای علمی و فکری آنان توجهی نمی شد، زیرا تصور میکردند که زن تنها برای خانه داری و تولید مثل و پرورش کودک خلق شده است. گرچه این امور از وظایف زن به شمار میروند متفکران اجتماعی عقیده دارند که نباید به این بهانه از پرورش عقلانی و تشخیص استعداد و قریحه علمی و هنسری زن غافل بود بلکه باید از استعداد های گوناگون زن حداکثر استفاده را کرد و آن را برای خیر و صلاح بشریه کار انداخت و در کلیه شئون اجتماعی و وظایف و مسئولیت هایی را به آنان واگذار کرد.

در زمانهای قبل از اسلام نیز در کشور ما زنان همیشه مورد احترام بوده و مقام

ارجمندی در اجتماع داشته اند، و حتی به مقام قضاوت نیز رسیده اند. در تاریخ ایران باستان به اسامی زنان برجسته ای بر می خوریم که گاه به عالیترین مقامات کشوری نائل شده اند. مثلاً در عصر ساسانی در مملکت به نام پوران دخت و آذر میدخت پرتخت شاهنشاهی ایران نشستند.

پس از اسلام نیز به شخصیت زنان اهمیت بسیار داده می شد، زیرا دین اسلام زنان را در حقوق اجتماعی و کسب دانش و حق تصرف در اموال خود و سایر حقوق با مردان برابر دانسته است. به طوریکه از تاریخ اسلام بر می آید از میان زنان نیز دانشمندان بسیاری برخاسته اند که به ایراد مقالات و انشاء اشعار و ارشاد زنان به راه راست می پرداخته اند. پس از حمله مغول و درگونی اوضاع اجتماعی دین اسلام و عادات پسندیده آن ریشه انحطاط رفت و سبب عقب افتادگی زن و محرومیت وی از حقوق اجتماعی گردید، ولی با وجود محرومیتی که زن ایرانی در این زمان داشته هیچگاه از وظیفه اصلی خود، که اداره خانواده و همکاری نزدیک با همسر خود باشد، غافل نبوده و در مزارع و کارگاهها با کمال مهارت هنرنمایی می کرده است.

با رواج یافتن قالی بافی و نساجی زنان خانه نشین بیشتر به طرف کارگاهها رو آوردند، زیرا بازار خوبی برای این نوع کالاها در خارج از ایران فراهم بود. این امر باعث شد که زنان در برخی از کارخانه ها سمتهایی را به عهده بگیرند و کارها را بگردانند. انقلاب مشروطیت و پدید آمدن افکار تجدد خواهی در ایران، و تاثیر معتمدات گروهی که برای کسب معلومات فنی به اروپا رفتند و بایشرفتهای زنان و دختران اروپایی آشنا شدند، به امر برابری حقوق زن و مرد کمک کرد و سبب گردید که گروههای روشنفکر به انتقاد از محدودیتهایی که درگذشته دامنگیر زنان بود بپردازند.

پس از آن تحولاتی در اوضاع سیاسی اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور پدید آمد و زنان ایران از این تحول اجتماعی بهره فراوان بردند. دبیرستانهای دخترانه در نقاط مختلف مملکت بنیان گذارده شد و مقدمات آزادی زنان به تدریج فراهم گردید،

و ایرانیان راه این فکر انداخت که تنها مانع ترقی و پیشرفت زنان و برخورداری آنان از حقوق اجتماعی همانا جهل و بی خبری است که باید در رفع آن کوشید. سرانجام در ۱۷ دی ۱۳۱۴ حجاب زنان که موجب عقب افتادگی آنان در اجتماع بود از میان برداشته شد و سبب بزرگی که مانع شرکت آنان در امور اجتماعی و نشان دادن استعداد آنان بود منهدم گردید. بعد از آن اولین مجمع رسمی اجتماعی زنان، به نام «کانون بانوان» در تهران تشکیل شد و پس از چندی درهای دانشگاه نیز به روی دختران دانشگاه گشوده گردید.

تحولات اجتماعی اخیر و تاثیر آن در وضع و موقعیت شغلی زنان

در سالهای اخیر همراه با دگرگونیهای اجتماعی دیگر و اصلاح قانون انتخابات و تصویب قانون حمایت خانواده و تحولات دیگری که روی داد در جامعه زنان نیز تغییرات عمیق و موثری پدید آمد، و در سمت و وظایف و مسئولیتهائی که زنان به عهده داشتند دگرگونیهای مطلوب بسیار رخ نمود.

به طرکلی عوام بسیار در این تغییر موثر بود که میتوان در این میان از عوامل اجتماعی و سیاسی و اقتصادی نام برد توسعه صنعتی در کشور و تغییرات، و دگرگونیهای که در هدفهای آموزشی پدید آمد، و مبارزه با بیسوادی و افزایش درآمد و ایجاد مشاغل جدید و توسعه دانشگاهها و مدارس عالی، و افزایش دانش آموختگان زن، - ایجاب می کرد که از استعداد زنان نیز در کارهای تولیدی و اجتماعی استفاده گردد و نیروی استعداد و دانش و پیش آنان به کار افتد.

تغییر قانون استخدام کشوری، و توجه روزافزونی که دولتها به بهره مندی از استعداد و کارآئی زنان نشان می دادند، و به ویژه تغییر قانون انتخابات که به موجب آن زنان دارای حق رای شدند، راه را برای بروز استعداد زن هموار ساخت و زنان

در مرصه اجتماع توانستند به خوبی استعداد خود را در انجام وظایف و مسئولیتهای مهم بروز دهند، و به تدریج سبتهای مهمی را در کارهای کشوری از جمله استادی دانشگاه، وزارت، معاونت و مدیرکلی و سرپرستی انجمنهای خیریه و اصلاحی به دست آورند. در نتیجه امروزه نیروی عظیمی که روزگاری به هدر می رفت در به ثمر رساندن هدفهای ملی کشور در کوشش و تلاش است.

مطالعه درباره تحول سمت زن نشان می دهد که چگونه زنان در مدتی کوتاه توانسته اند به مقامات عالی ملکی نائل آیند. اکنون در وزارتخانه ها و موسسات و سازمانهای خصوصی و ملی و دولتی و صنایع کارمندان زن سهم مهمی از کارها و مسئولیتهای عهده دارند، و از استعداد آنان در وزارت و وکالت و سناتور و معاونت و مدیرکلی و استادی دانشگاه استفاده می شود. گذشته از آن زنان در کارهای خیریه و فعالیتهای اجتماعی نیز به خوبی استعداد خود را برزاده اند تا آنجا که عده زیادی از آنان اکنون در راس اینگونه موسسات قرار دارند.

در مشاغل دیگر نیز که تاکنون زنان فعالیت نداشتند اکنون فعالیتهای چشمگیری مشاهده می شود. چنانکه می دانیم بسیاری از زنان در کارگاهها و کارخانه ها وظایف و مسئولیتهای زیادی به عهده دارند، و حتی در مشاغل مانند تاکسی رانی و فروشندگی بنزین در جایگاههای پخش بنزین به فعالیت پرداخته اند.

مطالعه تحول سمت زن در ده سال اخیر یعنی از سرشماری ۳۵-۴۰ و بررسی و مقایسه آمار و عوامل مختلف آن نشان می دهد که چگونه محیط اجتماعی مساعد موجب تحول و دگرگونی در سمت زن شده است. سهم زنان در فعالیتهای عظیم اجتماعی و اقتصادی کشور ما، و در تجدید بنای اجتماع ایران، چه از لحاظ کمیت و چه از لحاظ کیفیت بسی حساستر و موثر از گذشته شده است، و این امری است که لازمه اجتناب ناپذیر هر اجتماع پیشرفته و متمدنی است.

فصل دوم

مقایسه وضع زنان شاغل بین دوسرشماری ۳۵-۴۵ بر حسب سمت آنها در کل کشور

سمت زنان سال سرشماری	جمع شاغلان	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	حقوق و مزد بگیران	بدون مزدها
۳۵	۱۰۰	۰/۶	۲۲/۸	۵/۴	۵۳/۴	۱۲/۸
۴۵	۱۰۰	۰/۶	۲۲/-	۶/۳	۴۷/۷	۲۳/۴

آنچنانکه از ارقام به دست آمده استنباط می شود بین سمت زن در سرشماری ۳۵ و ۴۵ در کل کشور تفاوت مهمی مشاهده نمی شود ، و تحول سمت زن جز در چند مورد قابل توجه نیست. تحول چشمگیر در این مورد فقط متعلق به زنان شاغلی است که زیر عنوان " بدون مزد " و " مزد و حقوق بگیر " از آنها یاد شده است ، بدین ترتیب که تقریباً ۶٪ بر تعداد زنان شاغل بدون مزد در کل کشور طی ۱۰ سال مورد نظر افزوده شده ، و تقریباً همین مقدار از تعداد زنان شاغل " مزد و حقوق بگیر " در همان مدت کاسته گردیده است . نکته دیگر اینکه در سالیان بین دوسرشماری تقریباً ۸٪ از تعداد کارکنان مستقل کاسته شده و از طرف دیگر ۹٪ به تعداد مستخدمین دولت افزوده شده است. در مورد زنانی که سمت کارفرمائی داشته اند اصولاً تغییر و تحولی طی این مدت مشاهده نمیگردد ، و سمت اینگونه زنان تغییری نکرده است . اما در مورد مردان ، چنانکه اشاره خواهیم کرد ، این تغییر به طور نامحسوسی مشاهده می شود ، بدین معنی که

بر تعداد کارفرمایان مرد طی دوسرشماری تقریباً ۳٪ افزوده شده است . باین ترتیب می بینیم که طی دوسرشماری وضع زنان از لحاظ سمت تفاوت چندانی نکرده و در مورد مردان نیز تفاوت جزئی است ، یعنی ۶/۲ درصد از تعداد کارکنان مستقل و ۱/۱ درصد از کارکنان بدون مزد کاسته ، و در مقابل ۳/۱ درصد به کارفرمایان و ۳/۲ درصد به مستخدمین دولت افزوده شده است . تفاوت عمده بین زنان و مردان شاغل طی دوسرشماری در این است که بر تعداد کارکنان بدون مزد زن طی دوسرشماری افزوده و از تعداد کارکنان بدون مزد مرد کاسته شده است .



فصل سوم

مقایسه وضع زنان شاغل بین دوسرشماری ۳۵-۴۵ برحسب سمت آنها در مناطق شهری

سمت زنان سال سرشماری	جمع شاغلان	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	حقوق و مزد بگیران	بدون مزد ها
۳۵	۱۰۰	۰/۸	۱۰/۹	۱۳/۵	۷۲/۶	۲/۲
۴۵	۱۰۰	۱	۱۲/۹	۱۷/۸	۶۰/۲	۸/۱

بررسی مادر مورد اهمیت نسبی سمت زنان شاغل شهرنشین گویای این حقیقت است که در سالهای بین دوسرشماری ۱۲/۴ درصد از تعداد زنان مزد و حقوق بگیر شهرنشین کاسته شده است ، و این تنهامردی است که در تحول شغلی زنان شهرنشین کاهش مشاهده می گردد . در مقابل ۵/۹ درصد بر تعداد زنان شاغل بدون مزد و ۴/۳ درصد به تعداد مستخدمین دولت و ۲ درصد به تعداد کارکنان مستقل و ۰/۲ درصد به تعداد کارفرمایان زن در شهرهای ایران افزوده شده است .

ارقام مقایسه ، مردان شهرنشین از لحاظ سمت در شغل طی دوسرشماری نشان می دهد که از تعداد مردان شاغل شهرنشین که جزء کارکنان مستقل هستند ۳/۷ درصد و از مزد و حقوق بگیران ۰/۶ درصد کاسته شده ، در مقابل ۱/۹ درصد به کارفرمایان و ۳/۲ درصد به مستخدمین دولت افزوده شده است .

مقایسه وضع زنان شاغل بین دوسرشماری ۳۵-۴۵ برحسب سمت آنها در مناطق روستایی

سمت زنان سال سرشماری	جمع شاغلان	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	حقوق و مزد بگیران	بدون مزد ها
۳۵	۱۰۰	۰/۶	۲۸/۶	۱/۴	۴۴	۲۵/۴
۴۵	۱۰۰	۰/۴	۲۶/۵	۰/۵	۴۱/۴	۳۱/۲

چنانکه ارقام جدول نشان می دهد طی دوسرشماری نسبت درصد زنان شاغل در روستاها در کلیه ستهابه استثنای کارکنان بدون مزد ، کاهش یافته است و ملاحظه می شود که ۲/۶ درصد از مزد و حقوق بگیران و ۰/۹ درصد از مستخدمین دولت و ۱۰/۲٪ از کارکنان مستقل و ۰/۲ درصد از کارفرمایان زن در روستاها کاسته شده و در عوض ۵/۸ درصد به نسبت کارکنان بدون مزد افزوده گردیده است .

در مورد مردان روستایی بین دوسرشماری ۰/۵ درصد بر کارفرمایان ، ۱/۴ درصد بر کارکنان مستقل و ۰/۲ درصد به کارکنان بدون مزد روستایی افزوده شده است ، در حالیکه ۱/۷ درصد از تعداد مزد و حقوق بگیران و ۰/۸ درصد از تعداد مستخدمین دولت در بین مردان شاغل روستایی کاسته شده است .

از مقایسه این دو قسمت به خوبی آشکار است که از لحاظ شغلی بین مردان و زنان شاغل روستایی ایران تفاوت وجود دارد ، یعنی وضع زنان شاغل روستایی در ایران

طی ده سال به علت عوامل گوناگون دگرگون شده است (۱).

میانگین سنی شاغلان زن و مرد بر حسب سمت بر اساس سرشماری ۱۳۴۵ در کل کشور به تفکیک

نقاط شهری و روستایی

شماره مناطق	کارفرمایان		کارکنان مستقل		مستخدم دولت		مزد و حقوق بگیر		کارکنان بدون مزد	
	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد
کل کشور	۳۴/۴	۴۲/۸	۳۰/۹	۳۹/۹	۳۰/۸	۳۴/۶	۳۰/۲	۳۲/۷	۲۴/۴	۱۹/۱
شهرنشین	۳۵/۱	۴۲/۴	۳۲/۹	۴۱/۷	۳۰/۶	۳۴/۷	۳۲/۷	۳۲/۴	۲۱/۳	۱۹/-
روستائین	۳۵/-	۴۳/۷	۳۰/۳	۳۹/۳	۲۸/۱	۳۴/۳	۲۸/۷	۳۲/۴	۲۴/۸	۱۹/۱

بررسی جدول میانگین سنی شاغلان زن در ایران طی سرشماری ۱۳۴۵ در مناطق

مختلف ایران نتایج زیر نشان می دهد :

در کل کشور میانگین سنی کارفرمایان زن ۳۴/۴ است ، در حالیکه میانگین سنی کارفرمایان مرد بیش از این رقم ، یعنی در حدود ۴۲/۸ است . میانگین سنی زنانی که کار مستقل میکنند در کل کشور ۳۰/۹ سال و میانگین سنی مردانی که در این

زبان شایسته بتوان تحولی را که اصلاحات ارضی و مبارزه با بیسوادی در سطح روستاها ایجاد کرده است یکی از دلایل این امر دانست ، مثلاً " از بین رفتن کار زنان برای اربابان و باسرکلاس رفتن دختران روستایی شاید دلیل کم شدن تعداد زنان شاغل روستایی باشد .

گروه از نظر سمت قرار دارند ۳۹/۹ سال است . به همین ترتیب میانگین سنی زنان شاغل کل کشور که سمت آنها مستخدم دولت است از میانگین سنی مردان این گروه کمتر است (۳۰/۲ زنان و ۳۲/۷ مردان) و میانگین سنی مردان مزد و حقوق بگیر نیز بیش از زنان با همین سمت است . تنها مردی که میانگین سنی زنان شاغل بیش از مردان شاغل است مردی است که جز " گروه " کارکنان بدون مزد " محسوب شده اند (۲۴/۴ میانگین سنی زنان شاغل بدون مزد و ۱۹/۱ میانگین سنی مردان شاغل) .

در مناطق شهری : در مورد میانگین سنی زنان شاغل شهرنشین در ستهای مختلف نتایج زیر به دست آمده است :

میانگین سنی کارفرمایان زن در مناطق شهری ۳۵/۱ و میانگین سنی مردان کارفرمایان از این رقم ، یعنی ۴۲/۴ سال ، است . همچنین در مورد کارکنان مستقل نیز میانگین سنی زنان کمتر از مردان است (۳۲/۹ زنان و ۴۱/۷ مردان) و در مورد مستخدمین دولت نیز میانگین سنی زنان ۳۰/۶ و میانگین سنی مردان ۳۴/۷ است . در مورد مزد و حقوق بگیران تفاوت زیادی بین میانگین سنی زنان و مردان شهرنشین وجود ندارد . در اینجا نیز " کارکنان بدون مزد " تنها گروهی است که در آن میانگین سنی زنان بیش از مردان است . یعنی زنان ۲۱/۳ سال و برای مردان ۱۹/- سال است .

مناطق روستائین : در این مناطق نیز میانگین سنی زنان و مردان شاغل در ستهای مختلف متفاوت است . میانگین سنی زنان کارفرما در روستاها ۳۵ سال و میانگین سنی مردان کارفرما ۴۳/۷ سال است . میانگین سنی زنان روستایی که مستقلاً کار می کنند ۳۰/۳ سال و برای مردان همین گروه ۳۹/۳ سال است . میانگین سنی زنانی که مستخدم دولت هستند در روستاهای ایران ۲۸/۱ سال ، و میانگین سنی

مردان مستخدم دولت در روستاها ۳/۳۴ سال است. در مورد حقوق بگیران میانگین سنی زنان ۲۸/۷ و میانگین سنی مردان ۳۲/۴ سال است. در اینجا نیز تنه مادر می که میانگین سنی مردان از زنان کمتر است در مورد کارکنان بدون مزد است. میانگین سنی زنان این گروه ۲۴/۸ و مردان ۱۹/۱ سال است.

مطلب قابل توجه اینستکه در اکثر گروههای شغلی در مناطق کشور میانگین سنی زنان از مردان کمتر است و متأسفانه در مورد علل این امر به درستی نمیتوان قضاوت کرد. شاید بتوان گفت که دلایلی مثل دوران بارداری برای زنان و سربازی برای مردان در بین دوسرشماری در این امر موثر باشد. به هر حال این امر باید دقیقاً روشن شود که علل اجتماعی و اقتصادی موثر در این اختلاف که، تقریباً بین ۹ تا ۹ سال در نوسان است، چیست؟

شغل عمده	سمت	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدین دولت	مزد و حقوق بگیران	مزد و پسون
مشاغل حرفه ای فنی و کارهای مربوط به آن	۳/۱	۱/-	۱/۵	۴۲/۷	۱/-	-	
مشاغل مربوط به امور اداری و منشی گری و امور مربوط به آن	۱/۳	۱/۴	۰/۱	۲۰/۶	۰/۳	-	
فروش و مشاغل مربوط به آن	۰/۹	۳/۱	۲/۲	۰/۲	۰/۶	۰/۲	
مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری	۲۷/۴	۴۶/۴	۴۶/۳	۴/-	۱۲/۶	۸۲/۲	
ادبیر مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری	۰/۲	۰/۳	۰/۱	۰/۳	۰/۴	-	
مشاغل مربوط به حمل و نقل	۰/۳	۰/۱	۰/۲	۱/۱	۰/۴	-	
حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن	۴۷/۱	۴۶/۷	۷۰/۷	۲۱/۲	۴۹/۴	۱۷/۲	
مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها)	۱۹/-	۱/۸	۰/۸	۸/۷	۳۴/۲	۰/۴	
مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و مشاغل که دقیقاً مشخص و یا اظهار نشده	۰/۷	۰/۲	۰/۱	۱/۲	۱/۱	-	
کل	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	

اهمیت نسبی سمت و شغل مردان در مشاغل مختلف بر اساس سرشماری سال ۱۳۳۵ در کل کشور

شغل / سمت	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	مردان
مشاغل حرفه‌ای فنی و کارهای مربوط به آن	۱/۵	۰/۹	۰/۹	۹/۹	۰/۷	-
مشاغل مربوط به امور اداری و منشی‌گری و امور مربوط به آن	۳/۴	۵/-	۰/۷	۳۳/۴	۰/۶	۰/۷
فروش و مشاغل مربوط به آن	۶/۵	۱۴/۷	۱۱/۳	۰/۵	۳/-	۱/۵
مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری و امور مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری	۵۹/۶	۴۹/۵	۷۶/۲	۲/۴	۴۴/۳	۹۲/۹
مشاغل مربوط به حمل و نقل	۱/-	۰/۸	۰/۱	۱/۲	۲/۳	-
حرفه‌های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن	۲/۶	۱/۴	۱/۶	۵/۴	۳/۷	۰/۴
مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها)	۶/۶	۲۲/۴	۲/۳	۱۹/۷	۳۰/۴	۲/۵
مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و شغلی که دقیقاً مشخص یا اظهار نشده	۲/۲	۰/۸	۰/۱	۱۲/۲	۳/۱	۱/۲
کل	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-

به طور کلی اهمیت مشاغل عمده زنان در کل کشور به قرار زیر است .

- ۱- حرفه‌های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن ۴۷/۱ درصد
- ۲- مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری ۲۷/۴ درصد
- ۳- مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها) ۱۹ درصد
- ۴- مشاغل حرفه‌ای فنی و کارهای مربوط به آن ۳/۱ درصد
- ۵- مشاغل مربوط به امور اداری و منشی‌گری و امور مربوط به آن ۱/۳ درصد
- ۶- فروش و مشاغل مربوط به آن ۰/۹ درصد
- ۷- مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و شغلی که دقیقاً مشخص یا اظهار نشده ۰/۷ درصد
- ۸- مشاغل مربوط به حمل و نقل ۰/۳ درصد
- ۹- امور مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری ۰/۲ درصد

تجزیه و تحلیل اهمیت نسبی سمت و شغل زنان بر اساس سرشماری سال ۱۳۳۵ در کل کشور، شهر روستا

الف - کل کشور - توزیع مشاغل در بین زنان ایران در کل کشور مطابق سرشماری ۱۳۳۵ بدین قرار است . اکثریت شافلان زن ، یعنی تقریباً ۴۷/۱ درصد در زنان شافل کل کشور ، حرفه‌های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن فعالیت می‌کنند ، و بعد از آن شافلان مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری با رقی معادل ۲۷/۴ درصد قرار دارند . کمترین رقم شافلان مربوط به امور استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری است که رقی معادل ۰/۲ درصد است . مشاغل حرفه‌ای فنی و کارهای مربوط به آن در کل کشور با رقی معادل ۳/۱ درصد مشخص شده است . به این ترتیب مشاهده می‌شود که شافلان زن در سال ۳۵ بیشتر در حرفه‌های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به زراعت

وجنگلبانی فعالیت داشته اند، یعنی تقریباً $۷۴/۵$ درصد از زنان در مشاغل ذکر شده فعالیت میکرده اند و این رقم قابل توجه است. بیشترین نسبت کارفرمایان زن در گروه حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن قرار دارد، یعنی $۴۶/۷۰$ درصد از زنان کارفرما در این گروه فعالیت می کنند و کارفرمایان "مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری" نیز نسبتی معادل $۴۶/۴$ درصد دارند. به این ترتیب کارفرمایان در دو گروه نامبرده رویهم برآورد معادل $۹۳/۱$ درصد اکثریت را در آورده و فقط $۶/۹$ درصد از کارفرمایان زن در بقیه گروه های شغلی پراکنده اند. کمترین رقم در این مورد مربوط به زمانی است که در گروه مشاغل مربوط به حمل و نقل، باربری معادل $۱/۰$ درصد، فعالیت دارند.

در گروه کارکنان مستقل وضع زنان از نظر سمت به این ترتیب است که $۷۰/۷$ درصد آنها از نظر سمت در گروه شغلی "حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن" قرار گرفته اند، و دومین مقام را در این مورد زنانی دارند که در گروه "مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و " فعالیت می کنند که باربری معادل $۲۴/۳$ درصد مشخص شده است. به این ترتیب ۹۵ درصد از کارکنان مستقل ($۲۴/۳ + ۷۰/۷ = ۹۵$) در دو گروه نامبرده قرار دارند، و ۵ درصد باقیمانده در گروه های دیگر شغلی پراکنده اند، $۴۲/۷$ از زنانی که در گروه مستخدمین دولت قرار دارند در "مشاغل حرفه ای و فنی و کارهای مربوط به آن" فعالیت می کنند. پس از این دسته شاغلان گروه شغلی "مقام دوم را حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن"، باربری معادل $۲۱/۲$ درصد داراست و مقام سوم از آن زنانی است که در "مشاغل مربوط به امور اداری و منشی گری و امور مربوط به آن" فعالیت دارند.

مزد بگیران در گروه های شغلی به ترتیب زیر قرار دارند:

- ۱- حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن $۴۹/۴$ درصد
 - ۲- مشاغل مربوط به انجام خدمات و سرویسها $۳۴/۲$ درصد
 - ۳- مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری $۱۲/۶$ درصد
- بدون مزد هانیزا اکثر در گروه مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری، باربری معادل $۸۲/۲$ درصد، قرار گرفته اند، و این شاید حاکی از وضع کار زنان کشاورز در اقتصاد خود مصرفی است، به این ترتیب که احتمال دارد این زنان زمانی باشند که در روستاها به مشاغل کشاورزی پرداخته اند. دومین گروه مشاغل بین بدون مزد ها مربوط به گروه مشاغل حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی است. نکته جالب توجه در این مورد اینست که در پنج گروه شغلی زیر اصلاً زنان شاغل بدون مزد دیده نمی شوند.
- ۱- مشاغل حرفه ای - فنی و کارهای مربوط به آن
 - ۲- مشاغل مربوط به امور اداری منشی گری و امور مربوط به آن
 - ۳- امور مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری
 - ۴- مشاغل مربوط به حمل و نقل
 - ۵- مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و مشاغل که دقیقاً "مشخص یا اظهار نشده است".

مقایسه زنان و مردان شاغل در کل کشور در سرشماری ۳۵ در سمتها و گروه های مختلف شغلی

از مقایسه زنان شاغل با مردان شاغل، اهمیت نسبی سمت و شغل آنها اینطور نتیجه گیری می شود که در مورد مردان اکثریت با آن دسته است که در مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری هستند. در مرحله بعد، $۱۶/۶$ درصد از مردان شاغل در کل کشور در حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط

به آن قرار دارند.

کارفرمایان مرد بیشتر در مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری به کار مشغولند (۴۹/۵ درصد)، و ۲۲/۴ درصد آنها در حرفه های صنعتی و مشاغل و عملیات مربوط به آن قرار دارند. به این ترتیب می بینیم که نسبت زنان کارفرما در گروه شغلی «حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن» بیش از مردان کارفرما است، و به عکس نسبت مردان کارفرما در گروه شغلی مربوط به فروش و مشاغل مربوط به انجام خدمات «از زنان کارفرما بیشتر است».

نسبت درصد زنان شاغل در کل کشور که مستخدم دولت هستند در مشاغل حرفه ای و فنی و کارهای مربوط به آن بسیار بیشتر از مردانی است که در این گروه قرار دارند و به عکس مردانی که مستخدم دولت هستند در مشاغل امرواری و - منشی گری درصدشان از زنان این گروه بیشتر است.

اکثریت زنانی که در سرشماری ۳۵ مستقلاً کاری کرده اند در کارهای «حرفه ای»، صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن اشتغال داشته اند در حالی که نسبت شاغلان مرد این گروه بسیار کم بوده است (۷/۳ درصد مردان و ۲۰/۷ - درصد زنان).

مردان مزد و حقوق بگیر کل کشور اکثر در مشاغل مربوط به «زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری» انجام وظیفه می کنند، در حالی که تعداد زنان این گروه بسیار کمتر از مردان است (۴۴/۳ درصد مردان و ۱۲/۶ درصد زنان). برعکس تعداد زنان حقوق بگیر که در حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی مشغول کارند ۴۹/۴ درصد و تعداد مردان این گروه ۳۰/۴ درصد است. همچنین تعداد زنان حقوق بگیر که در مشاغل مربوط به «انجام خدمات (سرویسها)»، قرار دارند بیشتر از مردان است (۳۴/۲ درصد زنان و ۱۱/۹ درصد مردان)، و به عکس تعداد

مردان در مشاغل مربوط به خدمات ثابت و «امور مربوط به معدن و فروش و مشاغل مربوط به آن»، بیش از زنان است.

مردان بدون مزد نیز چون زنان بدون مزد اکثر در مشاغل مربوط به کشاورزی و زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری مشغولند و عده آنها در این گروه حتی از زنان نیز بیشتر است (۹۲/۹ درصد مردان و ۸۲/۲ درصد زنان). به عکس عده مردان شاغل بدون مزد که کارهای حرفه ای صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن را انجام می دهند از زنان شاغل در این گروه کمتر است (۱۲/۲ درصد زنان و ۲/۵ درصد مردان).

به این ترتیب در کل کشور تفاوت زیادی بین زنان و مردان از نظر کار وجود ندارد و شاغلان زن و مرد تفاوت هائی جزئی در مورد مشاغل عده مختلف و سمت های گوناگون در کل کشور دارند.

اهمیت نسبی سمت و شغل زنان در گروههای مختلف شغلی براساس سرشماری ۱۳۳۵
در مناطق شهری

مشاغل عمدۀ	صنعت	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	بدون مزد ها
مشاغل حرفه ای - فنی و کارهای مربوط به آن	۸/۲	۱/۸	۴/۷	۴۸/۶	۱/۶	۰/۱	
مشاغل مربوط به امور اداری و منشی گری و امور مربوط به آن	۳/۷	۱/-	۰/۷	۲۲/۹	۰/۷	۰/۲	
فروش و مشاغل مربوط به آن	۲/-	۲/۱	۸/۷	۰/۲	۱/۲	۱/۴	
مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری	۳/۸	۲۵/۵	۴/۹	۰/۲	۳/۷	۱۵/۷	
امور مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری	۰/۵	۰/۶	۰/۳	۰/۱	۰/۶	۰/۱	
مشاغل مربوط به حمل و نقل	۰/۹	۰/۲	۱/۲	۱/۳	۰/۸	۰/۱	
حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن	۴۳/۶	۵۹/۷	۲۵/۷	۱۸/۶	۴۲/۳	۷۵/۵	
مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها)	۳۶/۷	۳/۷	۳/۶	۷/۶	۴۸/۴	۶/۹	
مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و مشاغل که دقیقاً مشخص و اظهار نشده	۰/۶	۰/۴	۰/۲	۰/۵	۰/۷	-	
کل	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	

اهمیت نسبی سمت و شغل مردان در گروههای مختلف شغلی براساس سرشماری ۱۳۳۵
در مناطق شهری

مشاغل عمدۀ	سمت	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	بدون مزد ها
مشاغل حرفه ای - فنی و کارهای مربوط به آن	۳/۴	۱/۴	۲/۸	۱۰/۷	۰/۹	۰/۱	
مشاغل مربوط به امور اداری و منشی گری و امور مربوط به آن	۸/۲	۵/۸	۱/۳	۳۷/۱	۰/۹	۰/۴	
فروش و مشاغل مربوط به آن	۱۶/۲	۲۵/۹	۴۰/۷	۰/۵	۷/۲	۱۱/۸	
مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری	۱۴/۳	۱۲/۹	۲۴/۱	۱/۷	۱۰/۷	۶۳/۳	
امور مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری	۱/۳	۱/۲	۰/۵	۰/۵	۲/۱	۰/۳	
مشاغل مربوط به حمل و نقل	۵/۴	۱/۴	۳/۸	۶/۱	۶/۵	۰/۸	
حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن	۳۵/۴	۳۸/۵	۲۱/۸	۱۵/۲	۵۳/۸	۱۲/۱	
مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها)	۱۱/۷	۷/۴	۴/۹	۱۳/۵	۱۶/-	۱/۸	
مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و مشاغل که دقیقاً مشخص و اظهار نشده	۴/۱	۰/۵	۰/۱	۱۴/۷	۱/۹	۹/۴	
کل	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	

ب - جمعیت شهرنشین - بررسی وضع گروههای مختلف شغلی زنان شافل شهرنشین نشان می دهد که گروه « حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن »، باریقی معادل $۴۳/۶$ درصد بین زنان شافل شهرنشین کل کشور مقام اول را داراست. دومین مقام در این مورد باریقی معادل $۳۶/۷$ ٪، مربوط به زنانی است که در مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها)، خدمت می کنند، و بقیه زنان شافل به نسبت های بسیار کم در سایر گروههای عمده شغلی پراکنده اند.

$۵۹/۷$ درصد از کارفرمایان بین زنان شهرنشین در سرشماری ۳۵ در گروه حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن قرار گرفته اند، و $۵۰/۵$ درصد از آنها در مشاغل مربوط به زراعت و جنگلهائی و شکار و ماهیگیری مشغول خدمت هستند.

$۷۵/۷$ درصد از کارکنان مستقل زن در گروه شغلی « حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن »، قرار دارند و بقیه، چنانکه در جدول مشاهده می گردد به نسبت های بسیار کم در سایر مشاغل پراکنده اند.

$۴۸/۶$ درصد مستخدمین دولت در « مشاغل حرفه ای و فنی و کارهای مربوط به آن »، و $۲۲/۹$ درصد در مشاغل مربوط به « امور اداری و منشی گری و امور مربوط به آن »، مشغول خدمت هستند، و مشاغل « حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن »، باریقی معادل $۱۸/۶$ درصد سومین مقام را دارا هستند.

اکثریت مزدبگیران در سال ۳۵ در مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها)، فعالیت داشته اند و $۴۲/۳$ درصد آنها در گروه حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن مشغول خدمت هستند و بقیه

در سایر گروههای شغلی پراکنده اند.

$۷۵/۵$ درصد از شافلان بدون مزد در گروه « حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن »، قرار دارند و $۱۵/۷$ درصد آنها به مشاغل مربوط به « زراعت و جنگلهائی و شکار و ماهیگیری »، اشتغال ورزیده اند و بقیه، که تقریباً ۹ درصد هستند در گروههای شغلی دیگر پراکنده اند.

مقایسه زنان و مردان شافل در مناطق شهرنشین در سرشماری ۳۵ درست ها و گروههای مختلف شغلی

چنانکه ارقام جدول نشان می دهد نسبت زنان شافل در جمعیت شهرنشین در گروه حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن «، از مردان شافل در این گروه بیشتر است زیرا زنان این گروه رقی معادل $۴۳/۶$ درصد و مردان $۳۵/۴$ درصد را راهستند. همچنین زنان در مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها) «، درصدشان از مردان بیشتر است ($۸/۲$ درصد زنان و $۳/۴$ درصد مردان)، و برعکس در مورد مشاغل مربوط به « امور اداری و منشی گری و امور مربوط به آن »، نسبت مردان از زنان بیشتر است ($۸/۲$ درصد مردان و $۳/۷$ درصد زنان). در مورد گروه « فروش و مشاغل مربوط به آن »، نیز مردان درصدی بیشتر از زنان دارند ($۱۶/۲$ درصد مردان و $۳/۷$ درصد زنان). در مورد مشاغل مربوط به « زراعت و جنگلهائی و شکار و ماهیگیری »، نیز مردان شهرنشین باریقی معادل $۱۴/۳$ درصد از زنان شهرنشین ($۳/۸$ درصد) بیشترند. در مورد گروه شافل مربوط به « خدمات ثابت ارتشی »، نیز مردان باریقی معادل $۴/۱$ درصد از زنان این گروه ($۰/۶$ درصد) بیشترند.

اهمیت نسبی سمت و شغل مردان در گروههای مختلف شغلی بر اساس سرشماری سال ۱۳۳۵
در مناطق روستایی

مشاغل عمده	سمت	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	مزد و حقوق بدهندگان
مشاغل حرفه ای - فنی و کارهای مربوط به آن		۰/۲	۰/۲	۰/۴	-	۸/-	۰/۵
مشاغل مربوط به امور اداری و منشی گری و امور مربوط به آن		۱/۳	۴/۱	۰/۶	۲۳/۷	-	۰/۴
فروش و مشاغل مربوط به آن		۲/۴	۲/۵	۴/۲	۰/۳	-	۰/۶
مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری		۲۸/۸	۸۴/-	۸۸/۸	۴/۴	۶۴/۵	۹۵/۵
امور مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری		۰/۹	۰/۴	۰/۱	۳/-	-	۲/۳
مشاغل مربوط به حمل و نقل		۱/۴	۱/۴	۱/-	۳/۵	-	۲/۱
حرفه های صنعتی و عملیات تولید و مشاغل مربوط به آن		۸/۶	۴/۹	۳/۷	۳۱/۵	۱۶/۵	۱/۷
مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها)		۴/۴	۱/۴	۱/۱	۱۹/۲	۹/۴	۱/۱
مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و مشاغل که دقیقاً مشخص و یا اظهار نشده		۱/۵	۱/۱	۰/۱	۵/۹	۳/۷	-
کل		۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-

اهمیت نسبی سمت و شغل زنان در گروههای مختلف شغلی بر اساس سرشماری سال ۱۳۳۵
مناطق روستایی

مشاغل عمده	سمت	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	مزد و حقوق بدهندگان
مشاغل حرفه ای - فنی و کارهای مربوط به آن		۰/۷	۰/۵	۰/۹	۱۵/۹	-	۰/۵
مشاغل مربوط به امور اداری و منشی گری و امور مربوط به آن		۰/۲	-	-	۱۰/۳	-	-
فروش و مشاغل مربوط به آن		۰/۴	۰/۴	۱/۱	۰/۱	-	۰/۱
مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری		۳۸/۷	۶۱/-	۲۷/۹	۲۱/۳	۱۹/۶	۸۴/۹
امور مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری		۰/۱	-	-	۱/۴	-	۰/۲
مشاغل مربوط به حمل و نقل		۰/۱	-	۰/۱	۰/۲	-	۰/۱
حرفه های صنعتی و عملیات تولید و مشاغل مربوط به آن		۴۸/۶	۳۷/۶	۶۹/۷	۲۲/۷	۵۵/۱	۱۴/۹
مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها)		۱۰/۵	۰/۵	۰/۳	۱۳/۷	۲۳/-	۰/۱
مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و مشاغل که دقیقاً مشخص و یا اظهار نشده		۰/۷	-	-	۴/۴	۱/۴	-
کل		۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-	۱۰۰/-

ج - جمعیت روستائین = چنانکه از ارقام حاصل از سرشماری ۳۵ در این مورد استنباط می شود $۴۸/۶$ درصد از کل زنان شاغل در حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن ، و $۲۸/۷$ درصد به مشاغل مربوط به زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری ، و $۱۰/۵$ درصد به مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرپسها) مشغول بوده اند . به این ترتیب در بین زنان روستائی نیز اکثریت زنان در دو گروه مربوط به " زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری " و " حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و امور مربوط به آن " ، با رقمی معادل $۸۷/۳$ درصد ($۴۸/۶ + ۳۸/۷$) مشغول کار بوده اند ، و $۱۰/۵$ درصد آنها در مشاغل مربوط به انجام خدمات و بقیه ، که تقریباً ۳ درصد هستند ، در سایر گروههای شغلی به نسبت های ناچیز پراکنده بوده اند . در چهار گروه شغلی زیر بین زنان روستائی کار فرما وجود نداشته است :

۱- مشاغل مربوط به امیراداری و منشی گری و امور مربوط به آن

۲- امور مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری

۳- مشاغل مربوط به حمل و نقل

۴- مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و مشاغلی که دقیقاً مشخص نشده است

۶۱ درصد از زنان کارفرمای روستائی در سرشماری ۳۵ در مشاغل مربوط به زراعت ، و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری ، و $۳۷/۶$ درصد آنها در حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی مشغول به کار بوده اند .

$۶۹/۷$ درصد از زنانی که سمت آنها در روستاها کارکن مستقل است در گروه شغلی " حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن " ، و $۲۷/۹$ درصد آنها در مشاغل مربوط به " زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری " ، مشغول کار بوده اند و در سه گروه شغلی زیر زنانی که مستقلاً کارکنند در روستاهای ایسران

وجود نداشته است :

۱- مشاغل مربوط به امیراداری و منشی گری و امور مربوط به آن

۲- مشاغل مربوط به خدمات ثابت ارتشی و مشاغلی که دقیقاً مشخص و یا اظهار نشده

۳- امور مربوط به استخراج معدن و استخراج سنگ و حفاری

بیشتر زنان مزد بگیر روستائی در سرشماری ۳۵ در گروه " حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آن مشغول کار بوده اند ، و ۲۳ درصد از زنان مزد بگیر در مشاغل مربوط به " انجام خدمات (سرپسها) " ، و ۱۹ درصد در مشاغل مربوط به " زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری " به کار اشتغال داشته اند ، و در گروه مربوط به مشاغل امیراداری و منشی گری و امور مربوط به آن زن روستائی مزد بگیر وجود نداشته است .

زنان روستائی شاغل بدون مزد در سرشماری ۳۵ فقط در چهار گروه قرار داشته اند که اکثریت ، یعنی قریب $۸۴/۹$ درصد آنها ، در مشاغل مربوط به " زراعت ، جنگلبانی و شکار و ماهیگیری " ، و $۱۴/۹$ درصدشان در حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط به آنها به کار مشغول بوده اند . به این ترتیب ملاحظه می شود که تمرکز زنان از لحاظ مشاغل مختلف در سرشماری سال ۳۵ بیشتر در کارهای کشاورزی و حرفه ای است ، و هنوز در بعضی از گروههای شغلی ، چون امیراداری و یا کارفرمایی ، در اقلیت بسر میبرند . و همچنین زنانی که بدون مزد کاری کنند ، به ویژه در روستاها ، در کشاورزی تعداد قابل ملاحظه ای هستند .

مقایسه زنان و مردان شاغل در مناطق روستائین در سرشماری ۳۵ در سمنگان و گروههای مختلف شغلی

از مقایسه مردان و زنان شاغل روستائی در سال ۳۵ چنین نتیجه می شود که اکثریت مردان، یعنی ۷۸/۸ درصد، در مشاغل مربوط به "زراعت و جنگلبانی و شکار" شاغل بوده اند در حالیکه اکثریت زنان، یعنی ۴۸/۶ درصد آنها، در حرفه های صنعتی و عملیات تولیدی و مشاغل مربوط، به آن مشغول به کار بوده اند، حال آنکه نسبت مردان شاغل در این گروه فقط ۸/۶ درصد کل شاغلان بوده است. نسبت درصد زنان شاغل در زراعت و جنگلبانی و شکار و ماهیگیری از مردان کمتر (۷۸/۸ درصد مردان و ۳۸/۷ درصد زنان) و در مورد مشاغل مربوط به انجام خدمات (سرویسها) نسبت درصد زنان روستائی از مردان بیشتر بوده است - (۱۰/۵ درصد زنان و ۴ درصد مردان). در سایر امور نسبت درصد مردان به نسبت بسیار ناچیزی بیشتر از زنان بوده است.

اهمیت نسبی سمت و شغل شاغلان زن در کل کشور و به تفکیک مناطق شهری و روستائی

بر اساس سرشماری ۴۵

الف - کل کشور: بر اساس سرشماری ۴۵ اکثریت زنان، یعنی ۵۷/۱ درصد، در گروه "کارکنان در امور استخراج و تولید" قرار دارند، و ۲۲/۵ درصد از زنان شاغل در کل کشور "کارکنان کشاورزی" هستند. و این رقم در مقایسه با رقم سال ۳۵ کاهش کمی را نشان می دهد، زیرا در سال ۳۵ نسبت شاغلان این گروه ۲۷/۴ درصد بوده است.

نسبت کارکنان حرفه ای و فنی و هنری در سال ۴۵، ۵/۸۹ درصد است که در مقایسه با سال ۳۵ اندکی افزایش نشان می دهد (۳/۱ درصد در سرشماری ۳۵)، در سال ۴۵ از تعداد زنانی که در گروه "کارکنان فروش و مشاغل مربوط به آن" به کار

اشتغال داشته اند کاسته شده است، (این رقم در سال ۴۵ معادل ۶ درصد و در سال ۳۵ - ۰/۹ درصد بوده است)، به طور کلی زنان شاغل در سال ۴۵ در مشاغل مختلف به ترتیب زیر برانگشته اند.

- ۱- کارکنان امور استخراج و تولید ۵۷/۱ درصد
- ۲- کارکنان امور کشاورزی ۲۲/۵ درصد
- ۳- کارکنان خدمات و مشاغل مربوطه ۱۲/۵ درصد
- ۴- کارکنان حرفه ای و فنی و هنری ۵/۸ درصد
- ۵- کارکنان دفتری ۱/۵ درصد
- ۶- کارکنان فروش و مشاغل مربوطه ۰/۶ درصد

زنان کارفرما: در سال ۴۵ اکثریت، یعنی ۵۵/۶ درصد، در گروه "کارکنان در امور استخراج و تولید مشغول به کار بوده و ۱۶/۵ درصد در کشاورزی و ۱۴/۶ درصد در خدمات و مشاغل مربوط به آن قرار داشته اند. همچنین ۷/۱ درصد از کارفرمایان در گروه "کارکنان حرفه ای و فنی و هنری" و ۳/۲ درصد در "فروش و مشاغل مربوط به آن" و ۲/۳ درصد "کارکنان دفتری" و ۰/۷ درصد جزو "مدیران و کارکنان اداری و اجرایی" بوده اند.

کارکنان مستقل زن در کل کشور: در سال ۴۵ اکثریت یعنی ۷۳/۸ درصد در گروه "کارکنان در امور استخراج و تولید" و ۲۱ درصد از آنان در "کشاورزی" و ۲/۶ درصد در "خدمات و مشاغل مربوط به آن" مشغول کار بوده اند، در این مورد تفاوت عمده ای بین زنان شاغل در سرشماری محسوب نیست. از مستخدمین دولت در سرشماری ۴۵ اکثریت، یعنی ۵۷ درصد، در گروه شغلی "کارکنان حرفه ای و فنی و هنری" قرار داشته و ۱۶/۴ درصد آنها جزو "کارکنان دفتری" و ۵/۵ درصد در گروه "کارکنان در خدمات و مشاغل مربوط به آن، به حساب آمده اند.

مزد و حقوق بگیران: ۵۹/۱ درصد در گروه "کارکنان در امور استخراج و تولید" قرار دارند و ۲۲/۸ درصد آنها جزو کارکنان "خدمات و مشاغل مربوط به آن" و ۱۵ درصد "کارکنان کشاورزی" محسوب می شوند.

اکثر زنانی که شاغل بدون مزد هستند در گروه "کارکنان کشاورزی" و "کارکنان امور استخراج و تولید" هستند، زیرا ۴۵/۲ درصد از زنان بدون مزد شاغل در "کشاورزی" و ۱۱/۴ درصد شاغل در "امور استخراج و تولید" فعالیت دارند.

نسبت زنان شاغل در گروه "کشاورزی" که مزد و حقوق بگیرند کمتر از مردان، و نسبت زنان شاغل در گروه "کارکنان امور استخراج و تولید" بیش از مردان است.

کل کشور - اهمیت نسبی سمت در شغل بر حسب شاغلان عمده (شاغلان زن) x
بر اساس سرشماری ۱۳۴۵

شاغل عمده	سمت	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	بدون مزد ها
کارکنان حرفه ای و فنی و هنری	۵/۸	۲/۱	۵/۸	۲۵/۰	۱/۸	۰/۲	
مدیران و کارکنان اداری و اجرایی	۰/۲	۰	۰	۰/۴	۰	۰	
کارکنان دفتری	۱/۵	۲/۳	۰/۱	۱۶/۴	۱/۰	۰	
کارکنان فروش و مشاغل مربوط	۰/۶	۳/۲	۱/۷	۰/۱	۰/۳	۰/۲	
کارکنان خدمات و مشاغل مربوط	۱۲/۵	۱۴/۶	۲/۶	۵/۵	۲۲/۸	۲/۵	
کارکنان کشاورزی	۲۲/۵	۱۶/۵	۲۱/۰	۰/۱	۱۵/۰	۴۵/۲	
کارکنان امور استخراج و تولید	۵۲/۱	۵۵/۶	۲۳/۸	۲/۵	۵۹/۱	۵۱/۴	
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

※ باید توجه شود که مشاغل عمده در سال ۴۵ عیناً "مشاغل عمده در سال ۳۵ نیست، از اینرو مقایسه مشکل و نتیجه گیری نیز مشکل است. در نتیجه مافقط به مقایسه مشاغل عمده ای که در هر دو سرشماری وجود داشته پرداخته ایم.

کل کشور - اهمیت نسبی سمت در شغل بر حسب شاغلان عمده (شاغلان مورد) %

بر اساس سرشماری ۱۳۴۵

شغل عمده	سمت	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدین دولت	مزد و حقوق بگیران	بدون مزدها
کارکنان حرفه ای و فنی و هنری	۲/۶	۲/۳	۰/۷	۲۲/۳	۱/۴	۰/۱	
مدیران و کارکنان اداری و اجرایی	۰/۲	۲/۱	۰	۱/۲	۰/۱	۰	
کارکنان دفتری	۳/۳	۲/۶	۰/۲	۲۹/۲	۲/۲	۰/۱	
کارکنان فروش و مشاغل مربوطه	۸/۸	۲۵/۲	۱۴/۱	۰/۹	۴/۵	۲/۷	
کارکنان خدمات و مشاغل مربوط	۷/۰	۷/۵	۲/۵	۲۳/۰	۹/۵	۳/۴	
کارکنان کشاورزی	۵۱/۴	۳۰/۵	۷۱/۴	۲/۰	۳۲/۴	۸۸/۱	
کارکنان امور استخراج و تولید	۲۶/۷	۲۹/۸	۱۱/۱	۲۱/۴	۴۹/۹	۵/۶	
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

ب = اهمیت نسبی سمت و شغل شاغلان زن در مناطق شهرنشین بر اساس سرشماری سال ۴۵

زنان شاغل شهرنشین در سرشماری ۴۵ از نظر اهمیت نسبی سمت و شغل به ترتیب زیر قرار دارند : اکثریت ، یعنی ۴۶/۴ درصد آنها ، در امور استخراج و تولید فعالیت دارند و ۲۸/۶ درصد جزو کارکنان خدمات و مشاغل مربوط به آن محسوب می شوند ، و ۱۶/۲ درصد جزو " کارکنان حرفه ای و فنی و هنری " هستند . به طور کلی مشاغل عمده به ترتیب زیر بین کارکنان زن شهرنشین توزیع می گردد .

۱- کارکنان امور استخراج و تولید ۴۶/۴ درصد

۲- کارکنان امور خدمات و مشاغل مربوطه ۲۸/۶ درصد

۳- کارکنان حرفه ای و فنی و هنری ۱۶/۲ درصد

۴- کارکنان دفتری ۴/۵ درصد

۵- کارکنان کشاورزی ۲/۹ درصد

۶- کارکنان فروش و مشاغل مربوطه ۱/۳ درصد

۷- مدیران و کارکنان اداری و اجرایی ۰/۱ درصد

تقریباً نیمی از کارفرمایان زن شهرنشین (۵۰/۲ درصد) در گروه " کارکنان امور استخراج و تولید " و ۲۴/۵ درصدشان در گروه " کارکنان خدمات و مشاغل مربوط " و ۱۲/۳ درصد " کارکنان حرفه ای و فنی و هنری " و ۴ درصد جزو " کارکنان دفتری " و ۱/۲ درصد در گروه " مدیران و کارکنان اداری و اجرایی " هستند .

کارکنان مستقل زن : در مناطق شهری بر اساس سرشماری ۴۵ اکثریت قریب به اتفاق ، یعنی ۷۶/۶ درصد ، در گروه " کارکنان امور استخراج و تولید " مشغول به کار بوده اند ، و ۹/۳ درصد " کارکنان خدمات و مشاغل مربوط به آن ، و ۶ درصد در گروه " کارکنان فروش و مشاغل مربوط " و ۳/۲ درصد در گروه " کارکنان حرفه ای و فنی و هنری " مشغول فعالیت بوده اند .

شهرنشین کل کشور - اهمیت نسبی سمت در شغل بر حسب شاغلان عمده (شاغلان مرد) %

بر اساس سرشماری ۱۳۴۵

اهمیت شغل عمده	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	مردون مزدها
کارکنان حرفه ای و فنی و هنری	۵/۴	۳/۲	۲/۲	۲۰/۵	۲/۱	۱/۰
مدیران و کارکنان اداری و اجرائی	۰/۵	۳/۰	۰/۲	۱/۴	۰/۲	۰
کارکنان دفتری	۸/۲	۳/۴	۰/۶	۳۳/۱	۴/۱	۱/۳
کارکنان فروش و مشاغل مربوطه	۱۷/۵	۳۴/۲	۴۲/۶	۱/۰	۷/۷	۲۱/۷
کارکنان خدمات و مشاغل مربوطه	۱۲/۰	۹/۷	۶/۰	۲۱/۴	۲۱/۴	۱۱/۳
کارکنان کشاورزی	۸/۹	۷/۹	۱۵/۳	۱/۵	۷/۳	۳۱/۰
کارکنان امور استخراج و تولید	۴۷/۵	۳۸/۶	۳۳/۱	۲۱/۱	۶۶/۲	۳۳/۷
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ج = بررسی وضع زنان شاغل در روستاهای ایران بر حسب سمت و شغل آنها -

بر اساس سرشماری ۴۵

جد اول حاصل از سرشماری در مورد شغل و سمت زنان و مردان نشان می دهد که: بیشتر زنان شاغل در روستاهای ایران، یعنی ۶۲/۳٪ جزو "کارکنان امور استخراج و تولید" به حساب آمده اند، و ۳۲/۳٪ آنها از "کارکنان کشاورزی" هستند. در مقایسه با مردان در این مشاغل تفاوت عمده ای بین زنان و مردان دیده می شود، - به این ترتیب که اکثریت مردان شاغل روستائی، یعنی ۷۶/۶٪ آنها، "کارکنان کشاورزی" هستند و فقط ۱۴/۴٪ آنها از "کارکنان امور استخراج و تولید" به حساب می آیند.

۴/۵٪ از کارکنان زن و ۴٪ کارگران مرد روستائی از "کارکنان خدمات و مشاغل مربوطه" هستند می بینیم که در این مورد تفاوت چندانی بین زنان و مردان شاغل روستاهای ایران وجود ندارد. تعداد "کارکنان فروش و مشاغل مربوطه" در میان زنان ۰/۳٪ و در میان مردان ۳/۶٪ است. در این مورد نیز مردان بیشتر از زنان هستند.

۰/۶٪ از کل زنان شاغل روستائی و ۱٪ از مردان شاغل روستائی از "کارکنان حرفه ای فنی و هنری" هستند. اکثر کارفرمایان زن، یعنی ۶۲/۲٪ آنها، جزو کارکنان امور استخراج و تولید "هستند در حالی که نسبت شاغلان مرد کارفرمایان این قسمت فقط ۱۴/۲٪ است. به این ترتیب اکثر کارفرمایان زن روستائی نیز جزو "کارکنان امور استخراج و تولید" هستند.

۳۱/۹٪ از زنان کارفرمای روستاها از "کارکنان کشاورزی" هستند، و مردان این گروه تقریباً دو برابر زنان، یعنی ۷۱/۲٪، را تشکیل می دهند. در مورد زنانی که جزو گروه "کارکنان خدمات و مشاغل مربوطه" هستند تفاوت

زیادی بامردان دیده نمی شود زیرا $\frac{۳}{۲}$ کارفرمایان زن و $\frac{۳}{۴}$ کارفرمایان مرد در این گروه قرار گرفته اند.

تعداد زنان کارفرما در گروه شغلی کارکنان فروش و مشاغل مربوط $\frac{۱}{۴}$ است. این در مقایسه بامردان رقم بسیار کمی است. همچنین است در مورد کارکنان دفتری که $\frac{۰}{۳}$ از کارفرمایان زن و $\frac{۱}{۱۱}$ از کارفرمایان مرد در این گروه قرار دارند.

در گروه "مدیران و کارکنان اداری و اجرایی" کارفرمایان زن ندارند و تعداد مردان کارفرما نیز در این گروه در روستاهای ایران بسیار کم ($\frac{۰}{۴}$) است. $\frac{۱}{۱}$ کارفرمایان زن روستائی ($\frac{۰}{۶}$) از کارفرمایان مرد روستائی از کارکنان حرفه ای و فنی و هنری هستند. بنابراین در این گروه تعداد زنان کارفرما از مردان بیشتر است.

کارکنان مستقل : اکثریت قریب به اتفاق زنان روستائی که جزو "کارکنان مستقل" هستند ($\frac{۲۳}{۱}$) جزو گروه "کارکنان امیر استخراج و تولید" هستند این رقم در مقایسه بامردان روستائی شاغل در این گروه بسیار زیاد است (مردان در این گروه $\frac{۴}{۳}$ هستند). $\frac{۲۵}{۱۱}$ از زنان روستائی که جزو "کارکنان مستقل" هستند در "کشاورزی" کاری کنند. این نسبت در مقایسه بامردان این گروه تقریباً $\frac{۱}{۳}$ است زیرا $\frac{۸۸}{۸}$ از مردان روستائی که مستقلاً کاری کنند - شغلشان کشاورزی است. مسئله مهم اینکه در بین زنان و مردان روستائی که مستقلاً کاری کنند کارکنان دفتری و کارکنان اجرایی و اداری دیده نمی شوند.

مستخدمین دولت : بین زنان روستائی مستخدم دولت اکثریت قریب به اتفاق جزو "کارکنان حرفه ای و فنی و هنری" هستند ($\frac{۲۹}{۳}$)، $\frac{۳۱}{۱۱}$ مستخدمین دولت که مرد هستند در این گروه قرار دارند. $\frac{۰}{۳}$ از زنان و $\frac{۰}{۴}$ از مردان

مستخدمین دولت در گروه "کارکنان اداری و اجرایی" قرار دارند. در مورد مستخدمین دولت که جزو "کارکنان دفتری" هستند $\frac{۳}{۴}$ زنان و $\frac{۱۰}{۶}$ مردان در روستاهای در این گروهند. باید گفت که نسبت درصد مردان این گروه تقریباً سه برابر است. $\frac{۲}{۷}$ از زنان مستخدم دولت و $\frac{۳۰}{۶}$ از مردان مستخدم دولت جزو گروه "کارکنان خدمات و مشاغل مربوط" هستند، یعنی نسبت مردان در این گروه از زنان بیشتر است. همچنین است در مورد مستخدمین زن دولت در گروه های شغلی "کارکنان کشاورزی" و "امیر استخراج و تولید".

زنان مزد و حقوق بگیر : اکثریت قریب به اتفاق این گروه، یعنی $\frac{۶۶}{۹}$ ، در امیر استخراج و تولید کاری کنند، و تقریباً در این مورد دوبرابر مردان هستند. $\frac{۲۳}{۹}$ آنها جزو "کارکنان کشاورزی" هستند که در این مورد تعداد نسبی آنها از تعداد مردان مستخدم دولت شاغل این گروه کمتر است.

$\frac{۸}{۷}$ از زنان مزد و حقوق بگیر شغلشان در خدمات و مشاغل مربوط است، و $\frac{۰}{۱۱}$ آنها در "فروش و مشاغل مربوط" کاری کنند.

بین زنان روستائی مزد و حقوق بگیر کارکنان دفتری و کارکنان اداری و اجرایی دیده نمی شوند و در میان مردان نیز فقط $\frac{۰}{۴}$ از مزد و حقوق بگیران جزو کارکنان دفتری هستند. $\frac{۰}{۴}$ از زنان مزد و حقوق بگیر روستائی و $\frac{۰}{۷}$ از مردان این گروه جزو "کارکنان حرفه ای و فنی و هنری" محسوب می شوند.

بدون مزد ها : بین زنان و مردان شاغل روستائی در سه گروه "کارکنان فنی و حرفه ای و هنری" و "کارکنان اداری و اجرایی" و "کارکنان دفتری" کارکن بدون مزد دیده نمی شود. $\frac{۵۰}{۴}$ از زنان شاغل بدون مزد و $\frac{۹۲}{۷}$ از مردان شاغل بدون مزد جزو

کارکنان کشاورزی هستند، و $\frac{۴۷}{۶}$ از زنان شاغل بدون مزد و $\frac{۳}{۴}$ از مردان شاغل بدون مزد شغلشان در "امیر استخراج و تولید" است. در این مورد نیز تفاوت زیاد

بین مردان و زنان به چشم می خورد .
 ۱/۸٪ زنان شاغل بدون مزد و ۲/۸٪ مردان شاغل بدون مزد جزو " کارکنان
 خدمات و مشاغل مربوط " هستند

روستائین های کشور - اهمیت نسبی سمت در شغل بر حسب شاغلان عمده (شاغلان زن) %
 براساس سرشماری ۱۳۴۵

سمت شغل عمده	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	بدون مزدها
کارکنان حرفه ای فنی و هنری	۰/۶	۱/۰	۰/۲	۷۹/۳	۰/۴	.
مدیران و کارکنان اداری و اجرایی	.	.	.	۰/۳	.	.
کارکنان دفتری	.	۰/۳	.	۳/۴	.	.
کارکنان فروش و مشاغل مربوطه	۰/۳	۱/۴	۰/۷	۰/۱	۰/۱	۰/۲
کارکنان خدمات و مشاغل مربوطه	۴/۵	۳/۲	۱/۰	۷/۷	۸/۷	۱/۸
کارکنان کشاورزی	۳۲/۳	۳۱/۹	۲۵/۱	۱/۶	۲۳/۹	۵۰/۴
کارکنان امور استخراج و تولید	۶۲/۳	۶۲/۲	۷۳/۰	۷/۶	۹۶/۹	۴۷/۶
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

روستانشین کل کشور - اهمیت نسبی سمت در شغل بر حسب شافلان عمده (شافلان مرد) %

بر اساس سرشماری ۱۳۴۵

سمت	کل	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	بدون مزد ها
کارکنان حرفه ای فنی و هنری	۱/۰	۰/۶	۰/۲	۳۱/۱	۰/۷	۰
مدیران و کارکنان اداری و اجرایی	۰	۰/۴	۰	۰/۴	۰	۰
کارکنان دفتری	۰/۴	۱/۱	۰	۱۰/۶	۰/۴	۰
کارکنان فروش و مشاغل مربوطه	۳/۶	۹/۱	۵/۳	۰/۴	۱/۶	۱/۱
کارکنان خدمات و مشاغل مربوطه	۴/۰	۳/۴	۱/۴	۳۰/۶	۷/۰	۲/۸
کارکنان کشاورزی	۷۶/۶	۷۱/۲	۸۸/۸	۴/۲	۵۵/۴	۹۲/۷
کارکنان امور استخراج و تولید	۱۴/۴	۱۴/۲	۴/۳	۲۲/۷	۳۴/۹	۳/۴
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

فصل پنجم

بررسی اهمیت نسبی زنان شافلان به تفکیک سمت در استانهای مختلف و مناطق

شهری و روستایی آنها در سرشماری ۳۵

۱- استان مرکزی : از کل شافلان زن استان مرکزی ۷۳/۸ درصد مزد و حقوق بگیر و ۱۶/۴ درصد مستخدم دولت و ۸/۵ درصد کارکنان مستقل بوده اند .

از کل جمعیت شافلان شهرنشین زن ۷۵/۳ درصد در مزد و حقوق بگیر و ۱۸/۷ درصد مستخدم دولت، و ۵/۳ درصد نیز کارکن مستقل بوده اند . بدینگونه مشاهده می شود که اکثریت زنان شافلان در استان مرکزی مزد و حقوق بگیر بوده اند .

۶۵/۷ درصد از جمعیت شافلان روستائین استان مرکزی نیز مزد و حقوق بگیر و ۲۳/۹ درصد آنها کارکنان مستقل و ۵ درصد آنها مستخدم دولت بوده اند .

به این ترتیب اکثریت زنان شافلان استان مرکزی اعم از کل استان یا شهرنشین روستائین مزد و حقوق بگیر بوده اند ، یعنی این عده کسانی هستند که در استخدام یکی از موسسات خصوصی بوده و حقوق و پادستمرز معینی دریافت می کرده اند *

۲- استان گیلان : در استان گیلان ۴۹/۵ درصد شافلان زن جزو کسانی هستند که تحت عنوان بدون مزد از آنان یاد شده است ، و ۲۸/۶ درصد نیز مزد و حقوق بگیر و ۱۹/۶ درصد کارکنان مستقل هستند ، و فقط ۱/۹ درصد از زنان شافلان این استان مستخدم دولت بوده اند . در بین شافلان شهرنشین این استان اکثریت ، یعنی ۷۶/۱ درصد ، مستخدم دولت هستند . به این ترتیب می بینیم که اکثریت مردم شهرنشین شافلان در استخدام دولت می باشند و نکته جالب اینک آنکه افراد شهرنشین این استان به طور کلی نسبت به کل جمعیت استان بسیار کم به نظرمی آیند .

* - طبق تعریف مزد و حقوق بگیران در نشریات آماری مرکز آمار ایران

درصد شافلان دیگر در این استان بدین است : ۱۰/۵ درصد شافلان زن مزد و حقوق بگیر و ۹/۸ درصد کارکنان مستقل و ۳/۲ درصد بدون مزد و ۴/۰ درصد کارفرما بوده اند . از جمعیت زنان شافل و روستائین این استان نیز اکثریت ، یعنی ۵۴/۹ درصد ، جزو کارکنان بدون مزد ، و ۲۳ درصد مزد و حقوق بگیر ، و ۲۰/۷۰ - درصد کارکنان مستقل بوده اند ، وضع مردان شافل در این استان به گونه ای دیگر است ، به این ترتیب که اکثر مردان شافل و روستائین در استان گیلان جزو کارکنان مستقل و مردان شافل شهرنشین جزو مزد و حقوق بگیران هستند .

با در نظر گرفتن این وضع مشاهده می شود که اکثر زنان استان گیلان در گروه بدون مزد ها به فعالیت مشغولند ، یعنی در روستاهای این استان ، شاید بتوان گفت که اکثر زنان در گروه های خانوادگی به کار مشغول بوده و از بابت این کار مزدی دریافت نمی کنند . با این وضع تعداد زنانی که جزو کارکنان مستقل هستند در این استان نسبت به بدون مزدها بسیار کم است ولی اکثریت زنان شهری این استان مستخدم دولت هستند .

۳- استان مازندران و گرگان : در این استان از کل شافلان زن ۵۳/۷ درصد مزد و حقوق بگیر هستند و ۲۶ درصد آنها کارکنان بدون مزدند . از این نظر بین استان مازندران و گیلان تفاوتی مشهود است ، بدینگونه که در گیلان اکثر زنان شافل جزو گروه بدون مزدها بوده اند ، در حالیکه در مازندران اکثریت زنان شافل مزد بگیر هستند و فقط ۱۴/۵ درصد از زنان جزو کارکنان مستقل به حساب می آیند . از آمار مربوط به مردان این استان مشاهده می شود که اکثر آنها در سرشماری ۳۵ در کل استان جزو کارکنان مستقل بوده اند .

در بین زنان شهرنشین شافل در استان مازندران نیز اکثریت قریب به اتفاق ، یعنی ۷۶/۳ درصد آنها ، جزو شافلان مزد و حقوق بگیرند و ۱۲/۳ درصد آنها نیز

مستخدم دولت هستند . ۷/۶ درصدشان کارکنان مستقل و فقط ۳/۶ درصد بدون مزد کاری کنند . از مقایسه با مردان شهرنشین استان مازندران این نتیجه حاصل می شود که ۴۳/۶ درصد از مردان شهرنشین این استان نیز جزو مزد و حقوق بگیران و ۳۲/۵ درصد جزو کارکنان مستقل هستند .

۴/۲ درصد از زنان شافل و روستائین مازندران مزد و حقوق بگیر هستند و ۳۶ درصد بدون مزد کاری کنند ، و ۱۷/۴ درصد کارکنان مستقل هستند ، ولی مردان روستائی این استان ، با رقی معادل ۵۶/۹ درصد ، بیشتر از کارکنان مستقل هستند ، ۲۴/۲ درصد آنها نیز جزو مزد و حقوق بگیران محسوب شده اند .

۴- استان آذربایجان شرقی : اکثر زنان شافل در استان آذربایجان شرقی ، یعنی ۶۰ درصد آنها ، مزد و حقوق بگیرند و ۲۶/۸ درصدشان نیز در سرشماری سال ۳۵ جزو کارکنان مستقل محسوب شده اند . ۹/۹ درصد آنها هم کارکن بدون مزد هستند . مردان در آذربایجان شرقی اکثر کارکنان مستقل هستند ، مزد و حقوق بگیران در مرتبه بعدی قرار دارند . به این ترتیب می بینیم که فعالیت مردان در کارهای مستقل در این استان نیز مانند دیگر استانهای ایران بیشتر از زنان است .

در بین جمعیت شهرنشین استان آذربایجان شرقی اکثریت ، یعنی ۷۵ درصد مزد و حقوق بگیر هستند . این رقم بیش از $\frac{1}{3}$ شافلان شهرنشین این استان است . از زنان شافل شهرنشین ۱۴/۴ درصد جزو کارکنان مستقل هستند . در میان مردان شافل شهرنشین این استان نیز همین نسبت وجود دارد یعنی تعداد نسبی مردان شهرنشین مزد و حقوق بگیر از تعداد نسبی مردانی که مستقلاً کاری کنند بیشتر است .

از جمعیت روستائین استان آذربایجان شرقی ۵۰/۸ درصد مزد و حقوق بگیر و ۳۴/۷ درصد جزو کارکنان مستقل ، و ۱۳/۷ درصد کارکنان بدون مزد هستند .

در استان گیلان و مازندران اکثر زنان شاغل بدون مزد بودند در حالیکه در استان آذربایجان شرقی اکثراً جزو کارکنان مستقل یا مزد و حقوق بگیر هستند. مردان این استان نیز مانند زنان بیشتر کارکن مستقل و مزد و حقوق بگیر هستند، با این تفاوت که در بین مردان برخلاف زنان کارکن مستقل بیش از حقوق بگیران هستند.

۵- استان آذربایجان غربی : اکثر زنان شاغل در استان آذربایجان غربی، یعنی ۶۵/۹ درصدشان، مزد و حقوق بگیر هستند. ۱۴/۹ درصد نیز جزو کارکنان مستقل و ۱۰/۹ درصد کارکنان بدون مزد و ۷/۹ درصد نیز مستخدم دولت هستند.

تعداد نسبی کارکنان مستقل در میان مردان شاغل در کل استان آذربایجان غربی بیش از تعداد نسبی مردان مزد و حقوق بگیر است.

از بین شافلان شهرنشین این استان ۷۳/۴ درصد مزد و حقوق بگیر و ۱۳/۹ درصد مستخدم دولت و ۱۰/۹ درصد کارکن مستقل هستند. می بینیم که تعداد نسبی زنان مستخدم دولت در بین زنان شهرنشین، آذربایجان غربی بیش از زنانی است که در گروه کارکن مستقل قرار دارند، و تعداد نسبی زنانی که جزو کارکنان بدون مزد هستند نیز بسیار اندک است، ولی بین مردان شهرنشین آذربایجان غربی تعداد نسبی مردان "مستخدم دولت" از تعداد نسبی مردانسی که کارکن مستقل هستند کمتر است.

در بین زنان روستائین آذربایجان غربی ۶۱/۵ درصد مزد و حقوق بگیر و ۱۷/۳ درصد کارکنان مستقل و ۱۶/۵ درصد بدون مزد فقط ۴/۳ درصد

مستخدم دولت هستند. از مردان روستائین استان آذربایجان غربی ۴۷/۲ جزو کارکنان مستقل و ۳۰/۶ درصد مزد و حقوق بگیر هستند. می بینیم که مردان روستائی آذربایجان غربی بیشتر کارکنان مستقل اند و تعداد نسبی مردان روستا

که کارمند دولت هستند از زنان روستائین کارمند دولت کمتر است.

۶- استان کرمانشاهان : اکثر زنان شاغل استان کرمانشاهان، یعنی ۶۲/۶ درصدشان، مزد و حقوق بگیر و ۲۷/۴ درصدشان کارکنان مستقل هستند. ۶/۳ درصد نیز بدون مزد کاری کنند. در مقابل ۵۳/۶ درصد مردان شاغل این استان، یعنی اکثریت کارکن مستقل هستند و ۳۰/۴ درصد هم مزد و حقوق بگیرند.

در میان زنان شهرنشین ۷۴/۹ درصد مزد و حقوق بگیر و ۱۳/۸ درصد کارکن مستقل و ۹/۴ درصد مستخدم دولت هستند و فقط ۱/۶ درصد بدون مزد کاری کنند. در این استان نیز در مقایسه شافلان مردوزن به این نکته بر می خوریم که مردان بیشتر جزو مزد و حقوق بگیران و ۳۳/۶ درصد کارکن مستقل هستند. تعداد کارکنان مستقل در بین زنان روستائی این استان خیلی بیشتر از زنان شهرنشین است، ولی تعداد نسبی زنان مزد بگیر از مردان مزد بگیر روستائی کمتر است. وضع مردان روستائی نیز به همین گونه است، یعنی ۵۸/۷ درصد، که اکثریت را تشکیل می دهند، جزو کارکنان مستقل هستند. ولی چنانکه گفته شد تعداد مزد بگیران مرد از زنان در این گروه کمتر است.

۷- استان فارس و بندر : ۴۹ درصد از زنان شاغل استان فارس مزد و حقوق بگیر و ۵۰/۴ درصد کارکن مستقل و ۶ درصد جزو گروه بدون مزد و ۳/۶ درصد جزو مستخدمین دولت هستند. در صورتیکه ۴۴/۲ درصد از مردان در کل استان فارس کارکن مستقل هستند، و تعداد نسبی مردان مزد و حقوق بگیر از زنان مزد و حقوق بگیر کمتر است (۳۷/۲ درصد مردان و ۴۹ درصد زنان).

از زنان شاغل شهرنشین استان فارس نیز ۵۸/۳ درصد مزد و حقوق بگیر و ۲۴/۵ درصد کارکن مستقل و ۱۲/۶ درصد جزو مستخدمین دولت محسوب می شوند. نسبت مردان شاغل شهری نیز در این استان تقریباً به همین ترتیب بین شاغل

مختلف پراکنده است (یعنی $۴۹/۳$ درصد مردان مزد و حقوق بگیر و $۲۸/۷$ درصد کارکن مستقل و $۱۴/۵$ درصد مستخدم دولت بوده اند). زنان شاغل روستانشینان این استان نیز $۴۶/۲$ درصد مزد و حقوق بگیر و $۴۵/۵$ درصد جزو کارکنان دولت و $۷/۱$ درصد بدون مزد هستند. در مقابل از مردان روستائی این استان $۴۹/۴$ درصد جزو کارکنان مستقل و $۳۸/۳$ درصد مزد و حقوق بگیر هستند. تعداد نسبی زنان و مردانی که در روستاهای این استان شاغل بدون مزد هستند خیلی به هم نزدیک است، بدین معنی که $۷/۱$ درصد زنان و $۷/۹$ درصد مردان جزو گروه شاغلان بدون مزد محسوب می شوند.

۸- استان خوزستان و لرستان: در این استان $۵۱/۴$ درصد از کل شاغلان زن در گروه مزد و حقوق بگیران قرار دارند، و $۳۱/۸$ درصد کارکنان مستقل و ۹ درصد کارکنان بدون مزد و $۷/۴$ درصد را مستخدمین دولت تشکیل می دهند، در حالی که اکثریت مردان شاغل در کل استان خوزستان، یعنی $۴۹/۴$ درصد آنها، کارکنان مستقل هستند و $۲۵/۹$ درصد مزد و حقوق بگیرند.

در میان شاغلان شهری $۶۳/۳$ درصد زنان مزد و حقوق بگیرند و $۱۷/۹$ درصد در مشاغل دولتی فعالیت دارند. از مردان شهرنشین این استان ۳۰ درصد در مشاغل دولتی دارند. بدین ترتیب دارندگان مشاغل دولتی بین مردان شهرنشین استان خوزستان بیش از زنان شهرنشین این استان است.

$۴۳/۴$ درصد روستانشینان استان لرستان مزد و حقوق بگیرند و $۴۱/۲$ درصد کارکن مستقل هستند. به این ترتیب بین زنان روستائی استان لرستان تعداد نسبی کارکنان مستقل بیش از زنان شهرنشین است.

۹- استان کرمان: $۶۰/۴$ درصد زنان شاغل استان کرمان مزد و حقوق بگیر و $۲۳/۷$ درصد کارکن مستقل هستند. از جمعیت زنان شاغل شهرنشین استان

کرمان نیز $۷۹/۵$ درصد مزد و حقوق بگیر و ۸ درصد کارکنان مستقل محسوب می شوند. روستانشینان $۵۴/۶$ درصد مزد و حقوق بگیر و $۲۸/۳$ درصد کارکنان مستقل هستند. نتایج به دست آمده در این مورد همین این مطلب است که شهرنشینان بیشتر در گروه مزد و حقوق بگیران قرار دارند، و تعداد نسبی کارکنان مستقل روستانشینان بیش از تعداد نسبی کارکنان مستقل شهرنشین است. به این ترتیب روشن است که زنان روستائی در گروه کارکنان مستقل بیشتر از زنان شهری در این گروه فعالیت دارند.

تعداد نسبی مزد و حقوق بگیران مرد در استان کرمان در کل استان در محیط شهری و روستائی تقریباً مساوی است، نسبت مستخدمین دولت و کارکنان مستقل در گروه مردان شاغل نیز مانند زنان است. به این ترتیب که مردان شاغل شهرنشین بیشتر در فعالیتهای دولتی شرکت دارند و مردان شاغل روستانشینان اگر مستقل کاری کنند.

۱- استان خراسان: $۶۰/۱$ درصد از کل شاغلان زن در استان خراسان مزد و حقوق بگیر و $۳۰/۹$ درصد جزو کارکنان مستقل به حساب می آیند و $۶/۴$ درصد نیز بدون مزد کاری کنند. از زنان شاغل روستانشینان این استان نیز $۵۴/۸$ درصد مزد و حقوق بگیر و $۳۶/۲$ درصد کارکن مستقل هستند. زنان شاغل شهرنشینان $۷۷/۳$ درصد مزد و حقوق بگیر و $۱۳/۷$ درصد کارکن مستقل هستند. در این استان نیز تعداد نسبی زنان کارکن مستقل روستانشینان بیشتر از تعداد نسبی زنان شهرنشین همین گروه است. در بین شاغلان مرد استان خراسان تقریباً همین وضع مشاهده می شود و تفاوت زیادی بین شاغلان زن و مرد از نظر نسبت توزیع آنها در مشاغل مختلف به چشم می خورد.

اکثریت شاغلان مرد در استان خراسان در گروه مزد و حقوق بگیر و کارکنان

مستقل هستند، با این تفاوت که در شهر تعداد نسبی مزد بگیران بیش از کارگران مستقل، و در روستا برخلاف شهر، تعداد نسبی کارگران مستقل بیش از مزد و حقوق بگیران است.

۱-۱ استان اصفهان ویزد: در این استان نیز اکثریت زنان شاغل در دو گروه مزد و حقوق بگیران و کارگران مستقل با رقمی معادل ۵۴/۸ درصد و ۲۶/۴ درصد قرار گرفته اند، ۸/۸ درصد از کل شاغلان زن استان اصفهان نیز بدون مزد کار می کنند و فقط ۵/۵ درصد آنها مستخدم دولت هستند.

از زنان شهرنشین استان اصفهان ۶۴/۲ درصد مزد و حقوق بگیر و ۱۵/۹ درصد کارگران مستقل و ۱۳/۵ درصد مستخدمین دولت تشکیل می دهند. تفاوت بین تعداد نسبی مستخدمین زن دولت در شهر و روستا زیاد است بدین ترتیب که ۱۳/۵ درصد از زنان شهرنشین مستخدم دولت هستند ولی از زنان روستایی فقط ۴/۰ درصد مستخدم دولت هستند. ۵۴/۳ درصد از زنان روستائیان این استان مزد و حقوق بگیر و ۳۳ درصد کارگران مستقل هستند. در میان زنانی که کارکن مستقل هستند زنان روستائیان نسبتی بالاتر از زنان شهرنشین دارند. تعداد کارگران بدون مزد روستائیان نیز بیش از تعداد کارگران بدون مزد شهرنشین است.

مردان شاغل این استان نیز در سرشماری ۳۵ بیشتر در دو گروه مزد و حقوق بگیر و کارگران مستقل قرار دارند، یعنی ۴۵/۹ درصد مردان مزد و حقوق بگیر و ۴۰/۶ درصد کارگران مستقل هستند. اکثر مردان شاغل شهرنشین مزد و حقوق بگیر و اکثر مردان شاغل روستائیان کارکن مستقل هستند.

۱-۲ استان کردستان: در استان کردستان ۵۹/۷ درصد از کل شاغلان زن مزد و حقوق بگیر و ۲۹/۲ درصد کارکن مستقل و ۸/۳ درصد جزو بدون مزد ها و

۱/۹ درصد نیز مستخدم دولت هستند، ولی مردان استان کردستان ۵۰ درصد جزو کارگران مستقل و ۲۷/۹ درصد مزد و حقوق بگیر هستند. ۱۷/۵ درصد نیز جزو بدون مزد ها محسوب می شوند.

از زنان شاغل شهرنشین این استان ۷۶/۸ درصد مزد و حقوق بگیر و ۱۳/۶ درصد کارکن مستقل هستند. از جمعیت شاغل روستائیان زن، ۵۴/۶ درصد مزد و حقوق بگیر و ۳۴ درصد کارکن مستقل و ۱۰/۲ درصد جزو بدون مزد ها هستند.

مردان شاغل این استان در شهرها ۴۰/۱ درصدشان مزد و حقوق بگیر هستند، ولی در روستاها کارکنان مستقل ۵۲ درصد جمعیت را تشکیل می دهند و در اکثریت قرار دارند. از طرف دیگر ۱۹ درصد از مردان شاغل روستائیان بدون مزد کاری کنند. چنانکه مشاهده می شود نسبت درصد مردان شاغل بدون مزد در مناطق روستایی این استان بیشتر از زنان شاغل بدون مزد است، و این امر در این استان درخور توجه است.

۱-۳ استان سیستان و بلوچستان: ۶۱/۸ درصد از زنان شاغل استان سیستان و بلوچستان مزد و حقوق بگیرند و ۲۴/۷ درصد جزو کارگران مستقل و ۴/۸ درصد مستخدم دولت و ۷/۴ درصد بدون مزد هستند شاغلان شهرنشین، این استان وضعی متفاوت با استانهای دیگر ایران دارند به این ترتیب که اکثریت زنان شاغل استان، یعنی ۴۵/۶ درصد آنها، مستخدم دولت هستند و ۳۷/۱ درصد نیز مزد و حقوق بگیرند و فقط ۱۰ درصد جزو کارگران مستقل هستند. این مطلب درخور تعمق و مطالعه است دلیل اینکه زنان شهرنشین این استان بیشتر از سایر استانهای ایران به کار دولتی پرداخته اند چیست و کدام دلیل اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی در این امر مؤثر بوده است؟

مردان شاغل این استان مانند سایر استانهای ایران اکثر در گروه — مزد و حقوق بگیران و کارکنان مستقل قرار دارند، به این ترتیب که در شهرها مزد و حقوق بگیران مرتبه اول و در روستاها کارکنان مستقل مقام اول را دارند.

۶۴/۵ درصد زنان شاغل در روستائی در این استان مزد و حقوق بگیر و ۲۶/۳ درصد جزو کارکنان مستقل هستند و فقط ۲/ درصد آنها جزو مستخدمین دولت محسوب شده اند.

بررسی وضع شاغلان زن در کل کشور طبق سرشماری ۳۵

شاغلان زن در کل کشور طبق سرشماری ۳۵ بیشتر در دو گروه کارکنان مستقل و مزد و حقوق بگیران قرار دارند، بدین ترتیب که ۵۳/۴ درصدشان مزد و حقوق بگیر و ۲۲/۸ درصدشان کارکن مستقل و ۱۷/۸ درصد جزو گروه بدون مزد و حقوق هستند.

مردان شاغل بیشتر در گروه کارکنان مستقل قرار دارند در حالیکه زنان شاغل اکثراً "مزد و حقوق بگیرند". تعداد نسبی زنانی که در کل کشور بدون مزد کاری کنند از تعداد نسبی مردانی که بدون مزده کار اشتغال دارند بیشتر است (۱۷/۸ درصد زنان و ۹/۴ درصد مردان). چنانچه گذشت تنها موردی که باین مطلب مغایرت دارد در مورد زنان شهرنشین شاغل در استان سیستان و بلوچستان است. در مورد کل شاغلان شهرنشین در ایران اکثریت بامزد و حقوق بگیران است (۷۲/۶ درصد) و تعداد نسبی شاغلانی که مستخدم دولت هستند بیش از کارکنان مستقل در مناطق شهرنشین، یعنی ۱۳/۵ درصد است، ۱۰/۹ درصد از کل شاغلان زن شهرنشین نیز جزو کارکنان مستقل به حساب می آیند.

۴۵/۴ درصد از تعداد زنان شاغل روستائین بدون مزد کاری کنند در حالیکه این رقم برای زنان شاغل شهرنشین ۲/۲ درصد است. این امر باره مردان شاغل نیز صادق است زیرا مردان شاغل بدون مزد نیز در روستاها بیش از شهرها هستند.

اگر وضع مردان و زنان شاغل را در کل کشور، بدون تفکیک شهر و روستا، در نظر آوریم مردان اکثراً "کارکن مستقل و زنان بیشتر مزد و حقوق بگیرند".

مردان شهرنشین برخلاف زنان شاغل شهرنشین بیشتر در دو گروه "مزد و حقوق بگیران" و "کارکنان مستقل" بسمی بودند و مردان روستائین اکثر در گروه "کارکنان مستقل" هستند.

چنانکه از جدول سرشماری ۳۵ در این مورد برمی آید زنان بیشتر از مردان به کارهای اداری و مردان بیشتر از زنان به کارهای مستقل میپردازند. تعداد نسبی زنان شاغل بدون مزد در کل کشور از مردان شاغل بدون مزد بیشتر است.

بررسی وضع زنان از نظر سمت و شغل در سرشماری سال ۳۵ در استانهای مختلف ترتیب زیر نشان می دهد:

۱- کارفرمایان به ترتیب در استانهای زیر اکثریت دارند:

الف - استان کرمان	با	۲/۲ درصد
ب - استان سیستان و بلوچستان	"	۱/۳ درصد
ج - استان اصفهان ویزد	"	۱/۲ درصد

وجهی گرفته تعداد کارفرمایان زن در بین کل شاغلان بسیار کم است و در این مورد تفاوت چشمگیری با مردان مشاهده نمی شود.

۲- بدون مزدها به ترتیب در استانهای زیر اکثریت دارند:

الف - استان گیلان	با	۹/۵ درصد
ب - استان مازندران و گرگان	"	۲۶/۵ درصد
ج - استان آذربایجان غربی	"	۱۰/۹ درصد

۳- کارکنان مستقل در استانهای زیر مقامهای اول تا سوم را ارا هستند:

الف - استان فارس و خدادر	با	۴۰/۵ درصد
--------------------------	----	-----------

مناطق		سمت در شغل		جمع شاغلین %	کارفرما %	کارکن مستقل %	مستخدود دولت %	مزد بگیر %	بدون مزد %
کسل	شهرنشین								
استان مرکزی	کسل	۱۰۰/۰	۰/۳	۸/۵	۱۶/۴	۲۲/۸	۱/۰		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۳	۵/۴	۱۸/۷	۲۵/۳	۰/۳		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۵	۲۳/۹	۵/۴	۶۵/۷	۴/۵		
استان گیلان	کسل	۱۰۰/۰	۰/۴	۱۹/۶	۱/۹	۲۸/۷	۴۹/۵		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۴	۹/۸	۷۶/۱	۱۰/۵	۳/۲		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۴	۲۰/۲	۱/۰	۲۳/۰	۵۴/۹		
استان مازندران و گزنجان	کسل	۱۰۰/۰	۰/۵	۱۴/۵	۴/۸	۵۳/۲	۲۶/۵		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۲	۷/۶	۱۲/۳	۲۶/۳	۳/۶		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۲	۱۷/۴	۱/۷	۴۴/۲	۳۶/۰		
استان آذربایجان شرقی	کسل	۱۰۰/۰	۰/۳	۲۶/۸	۳/۰	۶۰/۰	۹/۱		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۳	۱۴/۰	۷/۱	۲۵/۰	۳/۷		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۴	۳۴/۷	۰/۴	۵۰/۸	۱۳/۲		
استان آذربایجان غربی	کسل	۱۰۰/۰	۰/۴	۱۴/۹	۷/۹	۶۵/۹	۱۰/۹		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۵	۱۰/۹	۱۳/۹	۲۳/۴	۱/۳		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۴	۱۷/۳	۴/۳	۶۱/۵	۱۶/۵		
استان کرمانشاهان	کسل	۱۰۰/۰	۰/۴	۲۷/۴	۳/۳	۶۲/۶	۶/۳		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۳	۱۳/۸	۹/۴	۲۴/۹	۱/۶		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۵	۳۳/۶	۰/۵	۵۷/۰	۸/۴		
استان فارس و بادر	کسل	۱۰۰/۰	۰/۴	۴۰/۵	۳/۶	۴۹/۰	۶/۵		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۳	۲۴/۵	۱۶/۶	۵۸/۳	۴/۳		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۴	۴۵/۴	۰/۹	۴۶/۲	۲/۱		
استان خوزستان و لرستان	کسل	۱۰۰/۰	۰/۴	۳۱/۸	۲/۴	۵۱/۴	۹/۰		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۲	۱۷/۴	۱۲/۹	۶۳/۳	۱/۲		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۶	۴۱/۳	۰/۵	۴۳/۴	۱۴/۲		
استان کرمان	کسل	۱۰۰/۰	۲/۲	۲۳/۷	۶/۴	۶۰/۴	۷/۳		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۲/۲	۸/۵	۶/۳	۲۹/۵	۳/۰		
	روستائین	۱۰۰/۰	۲/۱	۲۸/۳	۶/۴	۵۴/۶	۸/۶		
استان خراسان	کسل	۱۰۰/۰	۰/۴	۳۰/۹	۲/۲	۶۰/۱	۶/۴		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۲	۱۳/۷	۶/۹	۲۷/۳	۱/۹		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۵	۳۶/۲	۰/۸	۵۴/۸	۷/۷		
استان اصفهان و یزد	کسل	۱۰۰/۰	۱/۲	۲۶/۴	۵/۵	۵۸/۱	۸/۸		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۲/۸	۱۵/۹	۱۳/۵	۶۴/۲	۳/۶		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۲	۳۳/۰	۰/۴	۵۴/۳	۱۲/۱		
استان کردستان	کسل	۱۰۰/۰	۰/۴	۲۹/۲	۱/۹	۵۹/۷	۸/۳		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۱	۱۳/۶	۲/۴	۲۶/۸	۲/۱		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۴	۳۴/۵	۰/۳	۵۴/۶	۱۰/۲		
استان سیستان و بلوچستان	کسل	۱۰۰/۰	۱/۳	۲۴/۷	۴/۸	۶۱/۸	۷/۴		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۶/۰	۱۰/۹	۴۵/۶	۳۷/۱	۰/۴		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۸	۲۶/۳	۰/۲	۶۴/۵	۸/۲		
کل کشور	کسل	۱۰۰/۰	۰/۶	۲۲/۸	۵/۴	۵۳/۴	۱۷/۸		
	شهرنشین	۱۰۰/۰	۰/۸	۱۰/۹	۱۳/۵	۲۲/۶	۲/۲		
	روستائین	۱۰۰/۰	۰/۶	۲۸/۶	۱/۴	۴۴/۰	۲۵/۴		

ب - استان خوزستان و لرستان با ۳۱/۸ درصد

ج - استان خراسان " ۳۰/۹ درصد

در این مورد از نظر مردانی که کارکن مستقل هستند استان سیستان و بلوچستان با رقمی معادل ۵۷ درصد مقام اول را داراست .

۴ - در مورد مستخدمین دولت برتری استانها از نظر زنان شافله به ترتیب زیر است :

الف - استان مرکزی با ۱۶/۴ درصد

ب - استان آذربایجان غربی " ۷/۹ درصد

ج - استان خوزستان و لرستان " ۷/۴ درصد

۵ - مزد و حقوق بگیران زن در استانهای زیر اکثریت دارند :

الف - استان مرکزی با ۷۳/۸ درصد

ب - استان آذربایجان غربی " ۶۵/۹ درصد

ج - استان کرمانشاهان " ۶۲/۶ درصد

فصل ششم

بررسی وضع شاغلان زن در کل کشور طبق سرشماری ۴۵

اکثریت شاغلان زن در کل کشور طبق سرشماری ۴۵، یعنی ۴۷/۷ درصد، مزد و حقوق بگیر و ۲۳/۴ درصد بدون مزد هستند، در حالی که بیشتر مردان شاغل کل کشور طبق این سرشماری، یعنی ۴۱/۶ درصد، کارکنان مستقل و ۳۷/۳ درصد مزد و حقوق بگیر و ۱۰/۳ درصد مستخدمین دولت هستند. در این مورد می بینیم که تفاوتی از این نظر بین زنان و مردان شاغل وجود دارد، زیرا زنان اکثر «مزد بگیر» و «شاغل بدون مزد» هستند در حالی که شاغلین بدون مزد در نزد مردان با برقی معادل ۸/۳ درصد در مقام چهارم قرار دارند. همچنین تعداد نسبی کارفرمایان مرد در سال ۴۵ با برقی معادل ۲/۵ درصد از تعداد نسبی کارفرمایان زن، که رقی معادل ۰/۶ را دارند، بیشتر است.

در مقایسه با سرشماری ۳۵ این تفاوت مشهود و چشمگیر است که در سال ۳۵ اکثر زنان کارکن مستقل و مزد و حقوق بگیر هستند در حالی که در سرشماری ۴۵ تعداد زنان در مشاغل بدون مزد با برقی معادل ۲۳/۴ درصد از تعداد زنان کارکن مستقل «با برقی معادل ۲۲ درصد بیشتر است».

در مردان شاغل شهرنشین طبق سرشماری ۴۵ چنین پیداست که ۶۰/۲ درصد، یعنی اکثریت، مزد و حقوق بگیرند و مقام دوم را بین زنان شاغل شهرنشین مستخدمین دولت، با برقی معادل ۱۷/۸ درصد، دارند پس از آن کارکنان مستقل، با برقی معادل ۱۳/۹ درصد، قرار گرفته اند. نسبت زنان شاغل بدون مزد ۸/۱ درصد و کارفرمایان ۱ درصد است.

از مردان شاغل شهرنشین نیز اکثریت، یعنی ۴۶ درصد، مزد و حقوق بگیرند و کارکنان مستقل با برقی معادل ۲۵/۵ مقام دوم را در این دسته و ۲۲/۷ درصد نیز مستخدمین دولت هستند. تعداد نسبی کارفرمایان مرد در شهرهای ایران با

مناطق	نسبت در مقابل		جمع شاغلان	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدمین دولت	مزد و حقوق بگیران	بدون مزد
	کل	شهرنشین						
کل کشور	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۲	۴۴/۲	۸/۰	۳۷/۲	۹/۴
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۲	۲۹/۲	۱۶/۵	۴۶/۶	۲/۵
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۱	۵۰/۳	۳/۲	۳۲/۲	۱۲/۴
استان مرکزی	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۱	۲۷/۶	۱۸/۷	۴۸/۳	۳/۳
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۲	۲۵/۱	۲۱/۸	۴۷/۵	۲/۹
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۰	۳۲/۶	۱۲/۱	۵۰/۲	۴/۱
استان گیلان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۸	۵۰/۲	۵/۳	۲۹/۳	۱۴/۴
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۱	۳۴/۰	۱۷/۵	۴۵/۳	۱/۱
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۵	۵۳/۷	۲/۷	۲۵/۱	۱۷/۲
استان مازندران و گرجان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۴	۵۲/۰	۷/۰	۲۸/۱	۱۱/۵
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۲	۲۲/۵	۱۸/۷	۴۳/۶	۲/۰
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۱	۵۶/۹	۴/۱	۲۴/۲	۱۳/۷
استان آذربایجان شرقی	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۸	۴۷/۴	۴/۷	۳۳/۲	۱۲/۴
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۰	۳۳/۷	۱۲/۹	۴۲/۶	۱/۸
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۴	۵۱/۷	۲/۲	۲۸/۸	۱۶/۹
استان آذربایجان غربی	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۰	۴۵/۱	۵/۴	۳۲/۲	۱۶/۳
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۲	۳۷/۰	۱۹/۱	۳۸/۱	۳/۱
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۶	۴۷/۲	۲/۰	۳۰/۶	۱۹/۶
استان کرمانشاهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۸	۵۳/۶	۴/۴	۳۰/۲	۱۱/۰
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۰	۳۷/۶	۱۴/۲	۴۴/۷	۱/۵
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۴	۵۸/۷	۰/۳	۲۵/۵	۱۴/۱
استان فارس و بوشهر	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۸	۴۳/۸	۵/۹	۴۱/۳	۷/۲
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۲	۲۸/۷	۱۴/۵	۴۹/۳	۵/۳
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۷	۴۹/۴	۲/۷	۳۸/۳	۷/۹
استان خوزستان و لرستان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۸	۴۱/۰	۱۴/۷	۲۵/۹	۹/۶
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۶	۲۶/۰	۳۸/۰	۳۳/۱	۱/۵
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۸	۵۹/۸	۳/۵	۲۲/۴	۱۳/۵
استان کرمان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۸	۳۸/۳	۴/۹	۵۰/۹	۴/۱
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۰	۲۶/۴	۲۰/۷	۵۰/۷	۰/۷
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۷	۴۰/۴	۲/۱	۵۱/۱	۴/۷
استان خراسان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۳	۴۱/۵	۴/۹	۴۶/۲	۶/۱
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۱	۲۹/۴	۱۴/۶	۵۱/۸	۱/۶
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۰	۴۴/۵	۲/۵	۴۴/۷	۷/۳
استان اصفهان و زنجان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۳	۴۰/۶	۴/۲	۴۵/۹	۸/۰
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۴	۳۰/۸	۸/۰	۵۵/۵	۳/۳
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۷	۴۶/۴	۲/۱	۴۰/۰	۱۰/۸
استان کردستان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۷	۵۰/۰	۳/۹	۲۷/۱	۱۷/۵
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۸	۳۰/۵	۲۶/۵	۴۰/۱	۱/۱
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۶	۵۲/۰	۱/۷	۲۶/۷	۱۶/۰
استان سیستان و بلوچستان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۸	۵۷/۰	۴/۷	۲۶/۱	۱۱/۱
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۱	۲۸/۷	۳۳/۹	۳۵/۷	۰/۶
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۸	۵۹/۲	۱/۹	۲۶/۲	۱۱/۹

رقمی معادل ۱/۴ درصد از کارفرمایان زن ، باریقی معادل ۱ درصد ، بیشتر است و بعکس ، کارکنان بدون مزد در مناطق شهرنشین ایران بین زنان باریقی معادل ۸/۱ درصد ، بیش از مردان ، باریقی معادل ۱/۷ درصد هستند .

در مقایسه با سرشماری سال ۳۵ تفاوت مهم از نظر افزایش زنان کارکنان بدون مزد و کاهش زنان مزد و حقوق بگیر است به این ترتیب که تعداد نسبی زنان شاغل مزد و حقوق بگیر در سرشماری ۳۵ ، باریقی معادل ۶/۲۴ درصد ، از زنان شاغل شهرنشین مزد و حقوق بگیر در سال ۴۵ ، باریقی معادل ۶۰/۲ درصد ، بیشتر است . برعکس تعداد نسبی زنان شاغل بدون مزد در سرشماری سال ۳۵ ، با رقمی معادل ۳/۲ درصد ، از زنان شاغل بدون مزد شهرنشین در سال ۴۵ ، با رقمی معادل ۸/۱ درصد ، کمتر است . مقایسه کارفرمایان زن شهرنشین طی دو سرشماری افزایشی معادل ۲/۰ درصد را نشان می دهد .

در مناطق روستانشین ایران ۴/۱۴ درصد از زنان شاغل مزد و حقوق بگیر و ۲۶/۲۰ درصد کارکنان بدون مزد هستند . کارکنان مستقل باریقی معادل ۲۶/۵ درصد سوئین مقام را دارند . مستخدمین دولت بین زنان شاغل روستانشین ۵/۰ درصد و کارفرمایان ۴/۰ درصد هستند ، حال آنکه اکثر مردان شاغل روستائی ، یعنی ۱۷/۵ درصد ، کارکن مستقل هستند . و ۳۱/۹ درصد آنها مزد و حقوق بگیرند . تعداد نسبی مردان شاغل بدون مزد روستائی ، باریقی معادل ۱۲/۶ درصد ، بسیار کمتر از زنان شاغل بدون مزد روستائی ، باریقی معادل ۳۱/۲ درصد است . تعداد نسبی مردان مستخدم دولت و کارفرمایان نیز در مناطق روستائی بیش از زنان شاغل در این دو گروه است .

در مقایسه با سرشماری سال ۳۵ این مطلب مورد توجه است که تعداد کارمندان دولت زن در روستاهائی دو سرشماری کاهش یافته است ، بدین معنی

که از ۱/۴ درصد در سال ۳۵ به ۵/۰ درصد در سال ۴۵ رسیده است در حالیکه به تعداد زنان شاغل بدون مزد در مناطق روستائی طی دو سرشماری افزوده شده است ، به این ترتیب که از ۴/۲۵ درصد در سال ۳۵ به ۲/۳۱ درصد در سال ۴۵ رسیده است . همچنین از تعداد کارکنان مستقل و مزد و حقوق بگیران نیز طی دو سرشماری اندکی کاسته شده است .

بررسی وضع زنان از نظر سمت و شغل در سرشماری سال ۴۵ در استانهای مختلف
ترتیب زیر نشان می دهد :

۱- بررسی وضع کارفرمایان در کل کشور روشن می سازد که از این نظر در کل کشور، مناطق
شهرنشین و روستائین، استانهای زیرمقامهای اول تا سوم را در ارا هستند.

کل استان	مناطق شهرنشین	مناطق روستائین
۱- استان خوزستان ۱/۲۸ درصد	۱- استان مازندران ۲/۸ درصد	۱- استان خوزستان ۱/۴۰ درصد
۲- فرمانداری کابل ۰/۹۴	۲- استان خوزستان ۱/۲۲	۲- فرمانداری کل ۱/۳۸ چهارمحال بختیاری
۳- استان کرمانشاهان ۰/۸۹	۳- استان کرمانشاهان ۱/۱۷	۳- فرمانداری کل بنادر ۱/۰۳ و جزایر خلیج فارس

۲- کارکنان مستقل = وضع کارکنان مستقل در کل استانها به تفکیک شهرنشین و روستائین و
کل کشور به ترتیب زیر است :

کل استان	مناطق شهرنشین	مناطق روستائین
۱- فرمانداری کل ایلام ۵۸ درصد	۱- فرمانداری کل ایلام ۲۵/۳۳ درصد	۱- فرمانداری کل ۶۴/۶۸ درصد
۲- فرمانداری کل کهگیلویه ۴۷/۵۵	۲- استان فارس ۲۴/۰۱	۲- فرمانداری کل کهگیلویه ۴۸/۳۵
۳- استان سیستان و بلوچستان ۴۷/۳۵	۳- فرمانداری کل بنادر ۲۳/۴۴ و جزایر خلیج فارس	۳- استان خوزستان ۴۵/۴۳

۳- وضع مستخدمین دولت در مقامهای اول تا سوم در استانهای مختلف ایران و مناطق
شهری و روستائی بدینگونه است :

کل استان	شهرنشین	روستائین
۱- استان خوزستان ۲۴/۸۵ درصد	۱- استان خوزستان ۳۵/۸۴ درصد	۱- فرمانداری کل ۲/۶۱ درصد بنادر و جزایر خلیج فارس
۲- استان مرکزی ۱۵/۱۲	۲- استان گنبد کاوین ۲۵/۷	۲- فرمانداری کل ۲/۳۲ سمنان
۳- فرمانداری کل سمنان ۱۱/۵۷	۳- استان کرمانشاهان ۲۴/۶۱	۳- استان خوزستان ۲/۳۰

۴- وضع زنان شافل مزد و حقوق بگیر در استانهای ایران بدینقرار است :

کل استان	شهرنشین	روستائین
۱- استان اصفهان ۶۶/۱۸ درصد	۱- استان کرمان ۷۳/۸۳ درصد	۱- استان اصفهان ۶۳/۵۴ درصد
۲- فرمانداری کل سمنان ۵۹/۳۷	۲- فرمانداری کل ۷۱/۸۹	۲- فرمانداری کل ۶۰/۳۲ سمنان
۳- فرمانداری کل بنادر و جزایر بحر عمان ۴۹	۳- استان اصفهان ۶۹/۷۲	۳- استان کرمان ۵۷/۷۳

۵- وضع شافلان بدون مزد در استانهای کشور به ترتیب زیر است :

کل استان	شهرنشین	روستائین
۱- استان گیلان ۵۲ درصد	۱- فرمانداری کل ۴۰/۵۶ چهارمحال بختیاری	۱- استان گیلان ۵۹/۴۴ درصد
۲- فرمانداری کل کهگیلویه و بوکیلو ۴۴/۰۷	۲- استان فارس ۱۲/۷۸	۲- فرمانداری کل ۴۷/۷۱ لرستان
۳- فرمانداری کل چهارمحال بختیاری ۴۲/۰۹	۳- استان مازندران ۱۱/۲۸	۳- فرمانداری کل ۴۴/۴۹ کهگیلویه و بوکیلو

ب- بررسی اجمالی تحول سمت زنان شاغل به تفکیک استان و فرمانداری کل در سرشماری ۴۵ و مقایسه آن با سرشماری ۳۵

۱- استان مرکزی: اکثر شاغلان زن در استان مرکزی در سرشماری ۱۳۴۵ جزو مزد و حقوق بگیران به حساب آمده اند، و مقام بعدی را بین شاغلان شهرنشین مستخدمین دولت، با رقم معادل ۲۴/۵۴ درصد، دارا هستند و در میان زنان شاغل در روستا کارکنان مستقل اهمیت دارند. تعداد نسبی کارکنان بدون مزد زن در روستاها ۱۶/۴۲ درصد است که نسبت به زنان شهری، که ۵/۵۶ درصد را تشکیل می دهند، سه برابر است.

بین زنان شاغل روستائین تعداد کارکنان مستقل ۲۶/۴ درصد است که تقریباً سه برابر کارکنان مستقل بین زنان شاغل شهرنشین، که ۸/۵۳ درصد را تشکیل می دهند، است.

در مورد کارفرمایان خلاف این مشاهده می شود، به این ترتیب که تعداد نسبی کارفرمایان شهرنشین ۱/۰۵ درصد است و تقریباً سه برابر تعداد نسبی کارفرمایان روستائین، با رقم ۳/۰ درصد است در مقام مقایسه با مردان نیز همین وضع بین شاغلان شهرنشین مشاهده می شود. در مورد زنان شاغل روستائین در استان مرکزی اکثریت با کارکنان مستقل است یعنی تعداد نسبی کسانی که در بخش های خصوصی به تنهایی به کار اشتغال دارند، بدون اینکه در استخدام کسی بوده و یا کسی را در استخدام داشته باشند، اکثریت دارند. در روستاهای استان مرکزی بین مردان شاغل تعداد نسبی مزد و حقوق بگیران بیشتر است.

در مقایسه این ارقام سال ۳۵ تغییر چندانی مشاهده نمی شود چون طبق سرشماری ۳۵ نیز اکثریت جمعیت استان مرکزی اعم از شهرنشین و روستائین مزد و حقوق بگیر بوده اند یعنی همان نسبتی که بین شاغل مختلف نزد زنان شاغل

شهرنشین در سرشماری ۳۵ وجود دارد در سرشماری سال ۴۵ نیز مشهود است، و تنها اختلاف چشم گیری که قابل بررسی دقیق است اینست که در سرشماری ۳۵ بین زنان شاغل شهرنشین نسبت کارفرمایان و کارکنان بدون مزد مساوی است در حالیکه در سرشماری ۴۵ تعداد زنان شاغل شهرنشین که بدون مزد کاری کنند ۵ برابر زنان شاغلی است که کارفرما هستند. همین تفاوت بین کل شاغلان زن استان مرکزی و همچنین کل شاغلان زن روستائین نیز مشهود است. یعنی آهنگ افزایش شاغلان زن بدون مزد به مراتب بیش از آهنگ افزایش کارفرمایان زن است، و این در رقم تفاوت عمده ای بایکدیگر دارند که بررسی هلی آن حائز اهمیت است.

۲- استان گیلان: بیش از نیمی از شاغلان زن استان گیلان، ۵۲/۴۹ درصد، کارکنان بدون مزد و ۲۴/۸۷ درصد مزد و حقوق بگیر و ۱۹/۶۰ درصد جزو کارکنان مستقل محسوب می شوند. در این استان نیز کارفرمایان زن با رقم ۳/۱ درصد در اقلیت هستند رقم ناچیزی را تشکیل می دهند.

از شاغلان زن شهرنشین در استان گیلان اکثریت، یعنی ۵۸/۲۹ درصد، مزد و حقوق بگیر و ۱۸/۴۱ درصد مستخدم دولت و ۱۴/۴۵ درصد کارکن مستقل فقط ۱/۱۶ درصد کارفرما هستند.

زنان شاغل روستائین استان گیلان اکثراً یعنی ۵۹/۴۴ درصد، بدون مزد کاری کنند و ۲۰/۴ درصد جزو کارکنان مستقل و ۱۹/۶۷ درصد مزد و حقوق بگیرند.

از مقایسه وضع زنان شاغل استان گیلان با مردان مشاهده می شود که ۴۹/۴ درصد از مردان استان گیلان جزو کارکنان مستقل و ۲۸/۲ درصد مزد و حقوق بگیر و ۱۴/۱ درصد بدون مزد محسوب می شوند. همچنین ۲۳/۲ درصد مردان شهرنشین این استان کارکن مستقل هستند.

۵/۲ درصد از مردان شاغل شهرنشین استان گیلان کارفرما هستند که در مقایسه با رقم زنان، که معادل ۲/۰۸ درصد است، رقم زیادی است.

۵/۴ درصد از مردان روستائین استان گیلان جزو کارکنان مستقل هستند و تعداد نسبی مزد و حقوق بگیران از کارکنان بدون مزد بیشتر است. از مقایسه با زنان این استان می بینیم که در روستاهای گیلان شاغلان زن اکثر بدون مزد کاری کنند و بعکس شاغلان مرد بیشتر مزد و حقوق بگیر هستند. این شاید دلیل این امر باشد که در استانهای شمالی ایران زنان روستایی بیشتر برای خانواده خویش در مزرعه یا کارزارهای چای و پرنج مشغولند در مقایسه با سرشماری سال ۳۵ باز تفاوت چندانی در این مورد مشاهده نمی شود فقط تفاوتهای جزئی دیده می شود مثلاً بر تعداد کارفرمایان؟ شهرنشین در فاصله دو سرشماری افزوده گردیده است، در صورتی که از مستخدمین دولت بین زنان شاغل شهرنشین به نسبت زیادی کاسته شده است، زیرا مستخدمین زن شهرنشین در گیلان در سرشماری ۳۵ - رقمی معادل ۷۶/۱ درصد و در سال ۴۵ رقمی معادل ۱۸/۴۱ درصد دارند.

۳- استان مازندران: وضع سمت زنان در استان مازندران به این ترتیب است که ۳۶/۲۶ درصد آنها مزد و حقوق بگیر و ۳۳/۱۶ درصدشان بدون مزد و ۲۷/۱۰ درصد جزو کارکنان مستقل هستند. در نقاط شهری اکثریت مزد و حقوق بگیران، با رقمی معادل ۵۰/۰۶ درصد، و کارکنان مستقل با رقمی معادل ۱۹/۱۰ درصد مشخص شده اند، و ۱۷/۳۸ درصد نیز جزو مستخدمین دولت به حساب آمده اند.

در مناطق روستایی استان مازندران اکثریت، یعنی ۳۶/۹۳ درصد، کارکنانی هستند که بدون مزد کاری کنند و ۳۳/۸۸ درصد هم مزد و حقوق بگیر و ۲۸/۴۸ نیز جزو کارکنان مستقل هستند. در مقایسه با مردان شاغل این استان

در سال ۴۵ این نکته روشن است که کارکنان بدون مزد زن در کل استان و شهر و روستا تقریباً بهش از سه برابر کارکنان بدون مزد مرد در این استان است. همچنین تعداد نسبی زنان مزد و حقوق بگیر در کل استان و شهر و روستا از تعداد نسبی مردان مزد و حقوق بگیر بیشتر است. برعکس در مورد مستخدمین دولت و کارکنان مستقل و کارفرمایان تعداد نسبی مردان بهش از زنان شاغل است.

ارقام سرشماری سال ۳۵ حاکی از این است که تعداد نسبی کارفرمایان در این استان طی دو سرشماری افزایشی ناچیز یافته است و همچنین بر تعداد نسبی کارکنان مستقل نیز افزوده گردیده در حالیکه تعداد نسبی مستخدمین دولت در روستاها کاهش پیدا کرده و در شهرها افزایش یافته است. همچنین از تعداد نسبی زنان شاغل مزد و حقوق بگیر در شهر و روستا کاسته شده و بر تعداد نسبی زنان شاغل بدون مزد در شهر و روستا افزوده گردیده است.

۴- استان آذربایجان شرقی: اکثریت شاغلان زن در استان آذربایجان شرقی در سه گروه مزد و حقوق بگیر (۵۲/۹۳ درصد) شاغل بدون مزد (۲۲/۲۹ درصد) و کارکن مستقل و (۲۰/۲۰ درصد) بهالیت دارند.

در نقاط شهری ۶۸/۲۷ درصد، یعنی اکثریت، در گروه مزد و حقوق بگیر و ۱۴/۱۴ درصد جزو کارکنان مستقل و ۱۰/۷۰ درصد مستخدم دولت هستند.

در مناطق روستایی ۴۴/۹۴ درصد مزد و حقوق بگیر و ۳۰/۷۶ درصد بدون مزد و ۲۳/۳۶ درصد کارکنان مستقل هستند. در مقایسه با مردان شاغل نتیجه از این قرار است که شاغلان زن بدون مزد بهش از دو برابر کارکنان مزد بدون مزد و شاغلان زن مزد و حقوق بگیر نیز بهش از شاغلان مرد مزد و حقوق بگیر هستند، ولی در سایر گروههای شغلی تعداد نسبی مردان بهش از زنان است. در فاصله دو سرشماری بر تعداد نسبی کارفرمایان زن استان آذربایجان شرقی افزوده شده و

تعداد نسبی کارکنان مستقل در نقاط شهری افزایش یافته و همچنین بر تعداد نسبی زنان شاغل بدون مزد افزوده گردیده است .

۵- استان آذربایجان غربی : ارقام به دست آمده نشان می دهد که ۴۴/۸ درصد از زنان شاغل در استان آذربایجان غربی مزد و حقوق بگیرند و ۲۹/۱۶ درصد شاغلان بدون مزد و ۱۶/۷۲ درصد جزو کارکنان مستقل هستند . بیش از نیمی از زنان شاغل در نقاط شهری این استان ، یعنی ۵۵/۶۳ درصد ، مزد و حقوق بگیر و ۲۵/۷۰ درصد مستخدم دولت هستند در حالیکه اکثریت زنان شاغل این استان در روستاها ، یعنی ۴۰/۱۹ درصد ، شاغلان بدون مزد هستند . به طور کلی از نظر شغلی بین زنان شهری روستائی تفاوت فاحشی وجود دارد ، در حالیکه در مورد مردان این امر صادق نیست .

مشاغل مختلف بین مردان شاغل استان آذربایجان غربی اعم از شهر و روستا به یک میزان پراکنده است و شاغلان به ترتیب در مشاغل زیر فعالیت دارند :

شاغلان مرد بیشتر کارکن مستقل هستند و پس از آن اکثریت را مزد و حقوق بگیران تشکیل می دهند .

تفاوت مشاغل زنان بین دو سرشماری به این ترتیب است : ۱- تعداد زنان شاغل مزد و حقوق بگیر کاهش یافته ۲- تعداد کارکنان بدون مزد در فاصله دو سرشماری افزایش پیدا کرده است . چنانکه از ارقام به دست آمده استنباط می شود این افزایش در روستاها به مراتب بیش از شهرها است . مورد دیگر اینکه از تعداد زنان شاغل نیز که کارکن مستقل هستند در فاصله دو سرشماری کاهش یافته است . دلایل این امر که در اکثر استانها مشهود است باید دقیقاً مورد مطالعه قرار گیرد .

۶- استان کرمانشاهان : زنان شاغل در این استان تقریباً به طور مساوی ، یعنی ۳۲/۷۳ درصد و ۳۲/۱۷ درصد ، در دو گروه مزد و حقوق بگیر و کارکنان مستقل فعالیت دارند . ۲۳/۵ درصد از زنان شاغل این استان نیز کارکنان بدون مزد هستند . ۴۹/۵ درصد ، یعنی قریب نیمی از زنان ، شاغل شهرنشین این استان مزد و حقوق بگیر و ۲۴/۶۱ درصد مستخدم دولت و ۲۱/۰۵ درصد کارکن مستقل هستند .

۴۱/۰۵ درصد از زنان شاغل در روستاهای این استان کارکن مستقل و ۳۷/۳۰ درصد کارکن بدون مزد و ۲۰/۴ درصد مزد و حقوق بگیر هستند ، و نسبت زنان کارفرما در مناطق روستائی کمتر از مناطق شهری است .

این ارقام در مقایسه با ارقام سرشماری ۳۵ تفاوتی را نشان می دهد به این ترتیب که در فاصله دو سرشماری بر تعداد نسبی زنان شاغل بدون مزد افزوده شده ، و از طرف دیگر مزد و حقوق بگیران و کارکنان مستقل کاهش یافته اند و بر تعداد نسبی مستخدمین دولت در مناطق شهری نزدیک به سه برابر افزایش یافته است . مردان شاغل این استان اکثر کارکن مستقل هستند و تعداد مردان این گروه در شهر و روستا بیش از زنان است . در مورد مردان شاغل مستخدم دولت مشاهده می شود که تقریباً ۱ درصد بیش تر از زنان شاغل در این گروه فعالیت دارند . تعداد نسبی مردان شاغل بدون مزد تقریباً $\frac{1}{3}$ تعداد نسبی زنان شاغل بدون مزد در این استان است .

۷- استان خوزستان : وضع زنان شاغل در استان خوزستان به این ترتیب است که ۳۶/۶۶ درصد آنان مزد و حقوق بگیر و به نسبت تقریباً مساوی ، یعنی ۱۲/۴۴ درصد مستخدم دولت و کارکن مستقل ، و کارکن بدون مزد هستند . اکثر زنان شاغل شهرنشین این استان با رتبی معادل ۴۲/۲۸ درصد مزد و

حقوق بگیر و ۸۴/۳۵ درصد مستخدم دولت هستند درحالیکه اکثر زنان شاغل روستائی کارکن مستقل هستند، و به تعداد تقریباً مساوی مزد و حقوق بگیر و کارکن بدون مزد هستند.

مردان شاغل خوزستان در کل استان و در مناطق روستائی اکثر کارکن مستقل هستند درحالیکه در محیط شهری اکثر مستخدم دولت اند، در مرتبه بعدی مزد و حقوق بگیران قرار گرفته اند. تفاوت وضع زنان در مقایسه با سرشماری ۳۵ به این ترتیب نمایان است که در کل استان خوزستان و در شهر و روستا اکثر شاغلان زن مزد و حقوق بگیر هستند و کارکنان مستقل در کل استان و مناطق روستائی در مرتبه بعدی قرار دارند. ولی در محیط شهری دومین مرتبه را مستخدمین دولت و مرتبه سوم را کارکنان مستقل دارا هستند. تعداد کارکنان بدون مزد در این استان نیز افزایش قابل توجهی را نشان می دهد.

۸- استان فارس: اکثریت زنان شاغل این استان ام از شهرنشین روستا به ترتیب مزد و حقوق بگیر و کارکن مستقل هستند. در بین زنان شهرنشین نسبت به زنان روستائین تعداد کارمندان دولت بسیار زیاد است (۱۶/۱۶ درصد شهرنشین و ۶۴/۰ درصد روستائین) در مقایسه با سرشماری سال ۳۵ نیز تقریباً نسبت به یکسان است با این تفاوت که شاغلان زن بدون مزد افزایشی چشمگیریافته اند و بر تعداد کارفرمایان نیز به نحوی محسوس افزوده شده است. نکته جالب اینست که افزایش کارفرمایان بین شاغلان شهرنشین بیشتر به چشم می خورد.

تقسیم شاغلان مرد این استان نیز به گونه ای است که بین شاغلان زن وجود دارد با این تفاوت که نسبت مستخدمین مرد دولت در شهر و روستا بیشتر از زنان و تعداد نسبی شاغلان بدون مزد بین مردان کمتر از زنان است.

۹- استان کرمان: اکثر شاغلان زن این استان مزد و حقوق بگیرند یعنی ۸۳/۷۳ درصد در شهرها و ۵۷/۷۳ درصد در روستاها. دومین مقام را در شهرها مستخدمین دولت با رتبی معادل ۱۰/۷۶ درصد و در روستاها مقام دوم را کارکنان مستقل با رتبی معادل ۲۴/۹ درصد دارند. درحالیکه در سرشماری سال ۳۵ در نقاط شهری و روستائی بین زنان شاغل تفاوت مہمی از لحاظ شغل وجود دارد و اکثریت زنان در شهر و روستا مزد و حقوق بگیران و کارکنان مستقل هستند.

نسبت بین مردان شاغل در گروههای مختلف شغلی در سرشماری ۴۵ مانند زنان است و تفاوت عمده فقط در اینست که تعداد نسبی شاغلان بدون مزد بین مردان کمتر از زنان و کارمندان دولت بین مردان بیش از زنان است.

۱۰- استان خراسان: اکثریت زنان شاغل در استان خراسان در شهر و روستا مزد و حقوق بگیر هستند، یعنی ۶۳/۰۲ درصد شهرنشین ها و ۴۱/۵۹ درصد روستائین هادر این گروه فعالیت دارند. از طرف دیگر در شهرها ۱۳/۱۶ درصد از زنان شاغل مستخدم دولت و ۱۳/۱۲ درصد کارکنان مستقل هستند و ۳۰/۵۷ درصد از زنان شاغل روستائین نیز کارکنان مستقل اند. تعداد شاغلان بدون مزد زن در روستاها تقریباً برابر شاغلان زن در شهرها است.

مردان شاغل این استان در شهر و روستا اکثریت مزد و حقوق بگیرند و با رتبی معادل ۵۵/۵ درصد شهرنشین و ۳۹/۶۶ درصد روستائین مشخص شده اند. مقام دوم را در این مرد کارکنان مستقل دارند، به این عبارت که ۲۵/۲ درصد شهرنشین ها و ۴۷/۵ درصد روستائین هاجز و این گروه هستند. تعداد نسبی کارکنان بدون مزد در بین مردها بسیار کمتر از زنان شاغل این استان است. در مقایسه با سرشماری ۳۵ مشاهده می شود که اکثریت زنان شاغل در سرشماری ۳۵ یعنی ۷۷/۳ درصد شهرنشین ها و ۴۴/۸ درصد شاغلان زن روستائین مزد و حقوق بگیر

بوده اند، و در مقام دوم کارکنان مستقل زن قرار داشته اند که $۱۳/۷$ درصد شهرنشین و $۳۶/۲$ درصد روستائین هارا شامل بوده است. تعداد شاغلان زن بدون مزد این استان در ۱۰ سال مورد نظر تقریباً سه برابر شده است.

۱۱- استان اصفهان: در استان اصفهان نیز مانند سایر استانها اکثریت شاغلان زن، یعنی $۶۹/۷۲$ درصد شهرنشین ها و $۶۳/۵۴$ درصد روستائین ها، مزد و حقوق بگیرند و کارکنان مستقل زن پس از اینها اکثریت را دارا هستند. بدین ترتیب که $۱۵/۵۹$ درصد شهرنشین ها و $۱۹/۱۱$ درصد روستائین ها جزو این گروه به حساب می آیند. تعداد نسبی مستخدمین دولت اعم از شهری و روستائی در این استان از تعداد نسبی کارکنان بدون مزد کمتر است.

در سرشماری ۳۵ نیز همین نسبت برقرار است با این تفاوت که تعداد کارکنان دولت در شهرها چند برابر کارکنان دولت در روستاها هستند. از طرف دیگر کارکنان بدون مزد نیز در فاصله دوسرشماری افزایش یافته است.

در مقایسه با مردان نیز وضع به همین گونه است یعنی اکثریت شاغلان مرد مزد و حقوق بگیر و کارکنان مستقل هستند و مستخدمین دولت بین شهرنشینان بیش از کارکنان بدون مزد است به این صورت که $۹/۶$ درصد مستخدم دولت و ۲ درصد کارکنان بدون مزد هستند، و برعکس در بین شاغلان روستائین تعداد کارکنان بدون مزد بیشتر از کارمندان دولت است.

۱۲- استان سیستان و بلوچستان: در استان سیستان و بلوچستان اکثر شاغلان زن، یعنی $۶۲/۲۲$ درصد، مزد و حقوق بگیر $۱۹/۸۳$ درصد مستخدم دولت هستند، در مناطق روستائی $۴۵/۷۳$ درصد مزد و حقوق بگیر و $۴۲/۲۵$ درصد کارکن مستقل هستند. تعداد شاغلان زن این استان که بدون مزد کاری کنند در روستاها تقریباً سه برابر شهرهاست یعنی $۳/۵۶$ درصد شهرنشین ها و $۱۰/۵۹$ درصد

روستائین هایدون مزد کاری کنند.

اکثریت زنان شاغل شهرنشین این استان در سرشماری ۵۰ برخلاف سرشماری ۳۵ مستخدم دولت هستند یعنی $۴۵/۶$ درصدشان $۳۷/۱$ درصد شاغلان نیز مزد و حقوق بگیر هستند. از زنان شاغل روستائین $۶۴/۵$ درصد مزد و حقوق بگیر و $۲۶/۳$ درصد کارکن مستقل هستند. جالب توجه این است که سیستان و بلوچستان استانی است که تعداد زنان شاغل بدون مزد در فاصله دوسرشماری در آن کاهش پیدا کرده است.

نسبت شاغلان مرد در سرشماری ۵۰ در مقایسه با زنان به همان ترتیب در شاغل مختلف پراکنده است و مانند استانهای دیگر تعداد نسبی مردان شاغل بدون مزد از زنان شاغل بدون مزد کمتر است.

۱۳- استان کردستان: اکثریت شاغلان زن این استان در گروه مزد و حقوق بگیران و کارکنان بدون مزد به این ترتیب قرار گرفته اند: $۳۷/۹۱$ درصد مستخدم و حقوق بگیر و $۳۱/۳۷$ درصد کارکن بدون مزد میباشند. بین شهرنشینان $۶۴/۱۹$ درصد مزد و حقوق بگیر، و $۲۰/۴۶$ درصد مستخدم دولت و $۸/۵۸$ درصد کارکن مستقل. در میان شاغلان روستائین $۳۷/۳۹$ درصد، یعنی اکثر کارکنان، برخلاف استانهای دیگر کارکنان بدون مزد هستند و $۳۱/۷۳$ درصد مزد و حقوق بگیر و $۲۹/۷۴$ درصد کارکنان مستقل محسوب می شوند.

بر اساس سرشماری سال ۳۵ زنان این استان اعم از شهری و روستائی اکثر جزو شاغلان مزد و حقوق بگیر هستند یعنی $۷۶/۸$ درصد شهرنشین ها و $۵۴/۶۰$ درصد روستائین ها مزد و حقوق بگیر هستند. در فاصله دوسرشماری به تعداد زنان شاغل بدون مزد افزوده شده است، مردان شاغل این استان در سرشماری سال ۵۰ در شهر اکثراً، یعنی $۳۴/۷$ درصد، مستخدم دولت و $۳۰/۹$ درصد مزد و حقوق

اهمیت نسبی سمت درجۀ شافلان زن به تنگی استان فرمانداری کل سرشماری سال ۱۳۴۵

مناطق	سمت در شافل		جمع شافلان %	کارفرمایان %	کارکنان مستقل %	مستخدمین دولت %	مزد و حقوق بگیران %	بدون مزد ها %
	کل	شهرنشین						
استان مرکزی	کل	۱۰۰/-	۰/۷۵	۱۵/۶۲	۱۵/۱۲	۱۵/۱۲	۵۸/۶۴	۹/۸۷
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۰۵	۸/۵۳	۲۴/۵۴	۲۴/۵۴	۶۰/۲۲	۵/۵۶
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۳۰	۲۶/۴۷	۰/۷۱	۰/۷۱	۵۶/۰۵	۱۶/۴۷
استان گیلان	کل	۱۰۰/-	۰/۳۱	۱۹/۶۰	۲/۲۳	۲/۲۳	۲۴/۸۷	۵۲/۴۹
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۱۶	۱۴/۴۵	۱۸/۴۱	۱۸/۴۱	۵۸/۳۹	۷/۵۹
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۱۸	۲۰/۴۰	۰/۳۱	۰/۳۱	۱۹/۶۷	۵۹/۴۴
استان مازندران	کل	۱۰۰/-	۰/۶۰	۲۷/۱۰	۲/۸۸	۲/۸۸	۲۶/۲۶	۲۳/۱۶
	شهرنشین	۱۰۰/-	۲/۰۸	۱۹/۱۰	۱۷/۳۸	۱۷/۳۸	۵۰/۰۶	۱۱/۳۸
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۳۴	۲۸/۴۸	۰/۳۷	۰/۳۷	۳۳/۸۸	۳۶/۱۳
استان آذربایجان شرقی	کل	۱۰۰/-	۰/۵۹	۲۰/۲۰	۳/۱۹	۳/۱۹	۵۲/۹۳	۲۲/۲۹
	شهرنشین	۱۰۰/-	۰/۸۶	۱۴/۱۴	۱۰/۷۰	۱۰/۷۰	۶۸/۲۷	۶/۰۳
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۴۵	۲۳/۳۶	۰/۴۹	۰/۴۹	۴۴/۹۴	۳۰/۷۶
استان آذربایجان غربی	کل	۱۰۰/-	۰/۵۹	۱۶/۷۲	۹/۳۵	۹/۳۵	۴۴/۱۸	۲۹/۱۶
	شهرنشین	۱۰۰/-	۰/۸۲	۱۰/۴۷	۲۵/۷۰	۲۵/۷۰	۵۵/۶۳	۷/۳۸
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۴۸	۱۹/۸۸	۱/۰۸	۱/۰۸	۳۸/۳۷	۴۰/۱۹
استان کرمانشاهان	کل	۱۰۰/-	۰/۸۹	۳۲/۱۷	۱۰/۷۱	۱۰/۷۱	۳۲/۷۲	۲۳/۵۰
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۱۷	۲۰/۰۵	۲۴/۶۱	۲۴/۶۱	۴۹/۵۰	۴/۶۷
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۶۸	۴۱/۰۵	۰/۵۳	۰/۵۳	۲۰/۴۴	۳۷/۳۰
استان خوزستان	کل	۱۰۰/-	۱/۲۸	۲۴/۷۷	۲۴/۸۵	۲۴/۸۵	۳۶/۶۶	۱۲/۴۴
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۲۲	۱۴/۷۰	۳۵/۸۴	۳۵/۸۴	۴۲/۲۸	۵/۹۶
	روستائین	۱۰۰/-	۱/۴۰	۴۵/۴۳	۲/۳۰	۲/۳۰	۲۵/۱۲	۲۵/۷۵
استان فارس	کل	۱۰۰/-	۰/۷۶	۲۹/۴۲	۶/-	۶/-	۴۷/۲۴	۱۶/۵۸
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۰۷	۲۴/۰۱	۱۶/۱۶	۱۶/۱۶	۴۵/۶۸	۱۲/۷۸
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۶۰	۳۲/۲۷	۰/۶۴	۰/۶۴	۴۷/۹۱	۱۸/۵۸
استان کرمان	کل	۱۰۰/-	۰/۶۱	۱۸/۹۱	۳/۴۲	۳/۴۲	۶۲/۰۸	۱۴/۹۸
	شهرنشین	۱۰۰/-	۰/۵۴	۲۸/۱۳	۱۰/۷۶	۱۰/۷۶	۷۴/۸۳	۱۶/۷۴
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۶۴	۲۲/۹۰	۰/۷۰	۰/۷۰	۵۲/۷۳	۹۸/۰۳
استان خراسان	کل	۱۰۰/-	۰/۵۴	۲۶/۸۹	۳/۰۳	۳/۰۳	۴۶/۱۱	۲۳/۴۳
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۰۶	۱۳/۱۲	۱۲/۱۶	۱۲/۱۶	۶۲/۰۲	۹/۶۴
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۴۰	۳۰/۵۷	۰/۳۳	۰/۳۳	۴۱/۵۹	۲۷/۱۱
استان اصفهان	کل	۱۰۰/-	۰/۷۹	۱۷/۶۵	۲/۷۳	۲/۷۳	۶۶/۱۸	۱۲/۶۵
	شهرنشین	۱۰۰/-	۰/۸۴	۱۵/۵۹	۵/۸۰	۵/۸۰	۶۶/۷۲	۸/۰۵
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۷۶	۱۹/۱۹	۰/۴۳	۰/۴۳	۶۲/۵۴	۱۶/۰۸

و ۲۸/۵ درصد کارکن مستقل هستند و فقط ۲/۷ درصد بدون مزد کاری کنند. در روستاها اکثر مردان، یعنی ۵۱/۷ درصد، جزو کارکنان مستقل هستند و ۲۳/۱ درصد هم کارکنان بدون مزد هستند.

فرمانداریهای کل: نظریه اینکه در سرشماری سال ۳۵ فرمانداریهای کل بطور جداگانه سرشماری نشده لذا بررسی مانعی تواند جنبه مقایسه ای داشته باشد و فقط می توان وضع زنان شاغل را در فرمانداریهای کل در سرشماری ۴۵ بررسی کرد، ولی چون این امر از لحاظ کار ما مفید نمی تواند باشد از بحث آن - می گذریم.

بنا به اهمیت نسبی سمت درجیج شافلان زن به تنگناله استان و فرمانداری گل سرشماری سال ۱۳۴۵

مناطق		سمت درجی شافلان							
استان سیستان و بلوچستان	کگل	شهرنشین	روستاشین	جمع شافلان	کارفرمایان	کارکنان مستقل	مستخدین دولت	مزد و حقوق بگوران	بدون مردها
	کگل	۱۰۰/-	۰/۶۶	۳۷/۳۵	۴/۰۶	۴۸/۵۴	۱/۳۹	۳/۵۶	۱۰/۵۹
	شهرنشین	۱۰۰/-	۰/۹۷	۱۳/۴۲	۱۹/۸۳	۶۱/۲۲	۲۲/۷	۴۶/۰	۱۰/۵۹
	روستاشین	۱۰۰/-	۰/۶۰	۴۲/۲۵	۰/۸۳	۴۵/۷۳	۲/۴	۳۱/۹	۱۰/۵۹
استان کردستان	کگل	۱۰۰/-	۰/۷۹	۲۵/۷۱	۴/۲۲	۳۷/۹۱	۳۱/۳۷	۵/۷۶	۵۰/۰
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۰۱	۸/۵۸	۲۰/۴۶	۶۴/۱۶	۳۸/۶	۳۸/۶	۷/۴
	روستاشین	۱۰۰/-	۰/۷۴	۲۹/۷۴	۰/۴۰	۳۱/۷۳	۲۴/۳۴	۴۵/۱۸	۱۴/۱
فرمانداری گل همدان	کگل	۱۰۰/-	۰/۴۰	۲۷/۱۰	۲/۱۸	۴۵/۱۸	۲۴/۳۴	۵/۱۷	۴۰/۰
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۱۳	۹/۴۱	۱۲/۴۰	۷۱/۸۹	۲۴/۵	۴۰/۰	۱۷/۷
	روستاشین	۱۰۰/-	۰/۲۶	۳۰/۶۷	۰/۱۱	۴۰/۷۶	۲۸/۲۱	۴۰/۷۶	۱۷/۷
فرمانداری گل بوستان	کگل	۱۰۰/-	۰/۷۱	۲۶/۵۶	۵/۶۶	۳۱/۲۴	۳۵/۸۳	۴/۴۱	۴۰/۰
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۰۳	۲۱/۰۱	۱۹/۰۶	۴۰/۴۴	۴۷/۱	۴۰/۴۴	۱۲/۹
	روستاشین	۱۰۰/-	۰/۵۹	۲۸/۶۶	۰/۵۹	۲۲/۴۵	۴۷/۱	۴۰/۴۴	۱۲/۹
فرمانداری گل بنادر و جزایر بحر عمان	کگل	۱۰۰/-	۰/۷۷	۳۱/۲۵	۴/۶۹	۴۹/۰	۱۴/۲۹	۱/۷۹	۴۹/۰
	شهرنشین	۱۰۰/-	۰/۷۴	۱۱/۶۰	۱۷/۱۹	۶۸/۶۸	۱۷/۷۲	۴۹/۰	۱۴/۲۹
	روستاشین	۱۰۰/-	۰/۷۸	۳۶/۶۵	۰/۲۵	۴۳/۵۶	۱۷/۷۲	۴۹/۰	۱۴/۲۹
فرمانداری گل چهارمحال بختیاری	کگل	۱۰۰/-	۰/۹۴	۱۶/۱۰	۰/۶۲	۳۷/۲۵	۴۲/۰۹	۴۰/۵۶	۳۷/۲۵
	شهرنشین	۱۰۰/-	۰/۳۴	۲۲/۷۸	۱/۳۶	۳۴/۹۶	۴۰/۵۶	۳۷/۲۵	۴۲/۰۹
	روستاشین	۱۰۰/-	۱/۳۸	۱۶/۴۲	۰/۰۹	۳۸/۹۱	۴۲/۰۹	۳۷/۲۵	۴۲/۰۹
فرمانداری گل بنادر و جزایر خلیج فارس	کگل	۱۰۰/-	۰/۷۸	۲۱/۴۸	۱۰/۶۰	۴۸/۶۰	۱۸/۵۴	۵/۶۹	۴۸/۶۰
	شهرنشین	۱۰۰/-	۰/۲۸	۲۳/۴۴	۲۶/۷۷	۴۳/۸۲	۵/۶۹	۴۸/۶۰	۱۸/۵۴
	روستاشین	۱۰۰/-	۱/۰۳	۲۰/۵۱	۲/۶۱	۵۰/۹۵	۵/۶۹	۴۸/۶۰	۱۸/۵۴
فرمانداری گل سنجان	کگل	۱۰۰/-	۰/۵۶	۱۵/۲۰	۱۱/۵۷	۵۹/۳۷	۱۳/۳۰	۸/۲۱	۵۹/۳۷
	شهرنشین	۱۰۰/-	۰/۹۲	۱۶/۲۰	۲۰/۹۱	۵۸/۴۸	۱۱/۵۷	۵۹/۳۷	۱۳/۳۰
	روستاشین	۱۰۰/-	۰/۱۷	۱۸/۴۲	۲/۳۳	۶۰/۳۲	۱۱/۵۷	۵۹/۳۷	۱۳/۳۰
فرمانداری گل کنگر و پور احمد	کگل	۱۰۰/-	۰/۱۷	۴۷/۵۵	۰/۵۸	۷/۶۳	۴۴/۰۷	۲۱/۵۴	۷/۶۳
	شهرنشین	۱۰۰/-	-	۵/۳۸	۲۰/۷۷	۵۲/۳۱	۲۱/۵۴	۷/۶۳	۴۴/۰۷
	روستاشین	۱۰۰/-	۰/۱۷	۴۸/۳۵	۰/۲۰	۶/۷۹	۲۱/۵۴	۷/۶۳	۴۴/۰۷
فرمانداری گل ایلام	کگل	۱۰۰/-	۰/۳۸	۵۸/-	۲/۲۶	۱۷/۱۹	۲۲/۱۷	۴/۴۴	۱۷/۱۹
	شهرنشین	۱۰۰/-	-	۲۵/۳۳	۱۲/۰۰	۵۸/۲۳	۴/۴۴	۱۷/۱۹	۲۲/۱۷
	روستاشین	۱۰۰/-	۰/۴۵	۶۴/۶۸	۰/۲۷	۸/۸۱	۴/۴۴	۱۷/۱۹	۲۲/۱۷
کگل کنگر	کگل	۱۰۰/-	۰/۶	۲۲/۰	۶/۲	۴۷/۷	۲۲/۴	۸/۱	۴۷/۷
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۰	۱۲/۹	۱۷/۸	۶۰/۲	۸/۱	۴۷/۷	۲۲/۴
	روستاشین	۱۰۰/-	۰/۴	۲۶/۵	۰/۵	۴۱/۴	۸/۱	۴۷/۷	۲۲/۴

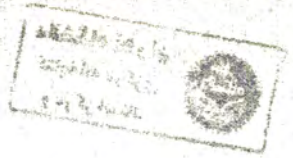
اهمیت نسبی سمت درجیج شافلان مرد به تنگناله استان و فرمانداری گل سرشماری سال ۱۳۴۵

مناطق		سمت درجیج شافلان					
بدون مردها	مزد و حقوق بگوران	مستخدین دولت	کارکنان مستقل	کارفرمایان	جمع شافلان	کگل	
۸/۳	۳۷/۳	۱۰/۳	۴۱/۶	۲/۵	۱۰۰/-	کگل	گل کنگر
۱/۷	۴۶/۰	۲۲/۷	۲۵/۵	۴/۱	۱۰۰/-	شهرنشین	
۱۲/۶	۳۱/۹	۲/۴	۵۱/۷	۱/۴	۱۰۰/-	روستاشین	
۲/۷	۴۶/۷	۱۸/-	۲۹/۱	۳/۵	۱۰۰/-	کگل	استان مرکزی
۰/۸	۵۰/-	۴۴/۱	۲۰/۷	۴/۴	۱۰۰/-	شهرنشین	
۷/۴	۳۸/۶	۲/۹	۴۹/۷	۱/۴	۱۰۰/-	روستاشین	
۱۴/۱	۲۸/۲	۶/۱	۴۹/۴	۲/۲	۱۰۰/-	کگل	استان گیلان
۲/۱	۴۰/-	۱۹/۵	۳۳/۲	۵/۲	۱۰۰/-	شهرنشین	
۱۷/۷	۲۴/۵	۲/-	۵۴/۵	۱/۳	۱۰۰/-	روستاشین	
۱۰/۴	۳۳/۴	۸/۷	۴۴/۹	۲/۶	۱۰۰/-	کگل	استان مازندران
۳/۲	۳۳/۶	۲۴/۶	۲۷/۹	۴/۷	۱۰۰/-	شهرنشین	
۱۲/۹	۳۱/۲	۳/۳	۵۰/۸	۱/۸	۱۰۰/-	روستاشین	
۱۱/۳	۳۱/۷	۶/۸	۴۸/۱	۲/۱	۱۰۰/-	کگل	استان آذربایجان شرقی
۲/۷	۴۴/-	۱۸/۳	۳۰/۷	۴/۳	۱۰۰/-	شهرنشین	
۱۴/۹	۲۶/۴	۱/۸	۵۵/۷	۶/۲	۱۰۰/-	روستاشین	
۱۴/۷	۲۹/۱	۸/۸	۴۵/۸	۱/۶	۱۰۰/-	کگل	استان آذربایجان غربی
۲/۴	۳۱/۱	۲۸/۶	۳۴/۵	۳/۴	۱۰۰/-	شهرنشین	
۱۸/۸	۳۸/۵	۲/۳	۵۹/۴	۱/-	۱۰۰/-	روستاشین	
۱۰/-	۲۶/۴	۱۰/-	۵۰/۷	۴/۹	۱۰۰/-	کگل	استان کرمانشاهان
۱/۵	۳۶/-	۲۵/۸	۳۱/۸	۴/۹	۱۰۰/-	شهرنشین	
۱۴/۴	۲۱/۵	۱/۹	۶۰/۴	۱/۸	۱۰۰/-	روستاشین	
۵/۷	۳۰/۳	۲۳/۲	۳۸/۱	۲/۷	۱۰۰/-	کگل	استان خوزستان
۱/۲	۳۵/۳	۳۷/۵	۲۲/۹	۳/۱	۱۰۰/-	شهرنشین	
۱۱/۴	۲۴/۱	۴/۶	۵۷/۷	۲/۲	۱۰۰/-	روستاشین	
۴/۸	۴۰/۱	۹/-	۴۴/۳	۱/۸	۱۰۰/-	کگل	استان فارس
۱/۸	۴۷/۳	۱۹/۱	۲۹/۲	۲/۶	۱۰۰/-	شهرنشین	
۶/۷	۳۵/۵	۲/۵	۵۴/-	۱/۳	۱۰۰/-	روستاشین	
۴/۸	۵۷/۹	۶/۲	۲۸/۷	۲/۴	۱۰۰/-	کگل	استان کرمان
۱/۸	۵۶/۸	۲۰/۲	۲۲/-	۳/۲	۱۰۰/-	شهرنشین	
۵/۷	۵۹/۵	۱/۹	۳۰/۷	۲/۲	۱۰۰/-	روستاشین	
۷/۱	۴۱/۲	۷/۷	۴۱/۴	۲/۶	۱۰۰/-	کگل	استان خراسان
۲/-	۴۵/۵	۲۲/-	۲۵/۲	۵/۳	۱۰۰/-	شهرنشین	
۹/۱	۳۹/۶	۷/۳	۴۷/۵	۱/۵	۱۰۰/-	روستاشین	

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۴	فصل اول - نظری اجمالی به وضع موقعیت شغلی زنان در گذشته
	فصل دوم - مقایسه وضع زنان شاغل بین د و سرشماری ۳۵-۴۵
۸	برحسب سمت آنها در کل کشور
	فصل سوم - مقایسه وضع زنان شاغل بین د و سرشماری ۳۵-۴۵ برحسب
۱۰	سمت آنها در مناطق شهری
	فصل چهارم - اهمیت نسبی سمت و شغل زنان در مشاغل مختلف بر
۱۵	اساس سرشماری سال ۱۳۳۵ در کل کشور
	فصل پنجم - بررسی اهمیت نسبی زنان شاغل به تفکیک سمت در -
	استانهای مختلف و مناطق شهری و روستایی آنها در
۴۵	سرشماری ۳۵
۵۹	فصل ششم - بررسی وضع شاغلان زن در کل کشور طبق سرشماری ۱۳۴۵

سمت در شغل		جمع شاغلان	کارفرمایان	کارگران مستقل	مستغذمین دولت	مزد و حقوق بگیران	بدون مزدها
مناطق		٪	٪	٪	٪	٪	٪
استان اصفهان	کل	۱۰۰/-	۲/۲	۳۲/۶	۵/۸	۴۹/۱	۵/۳
	شهرنشین	۱۰۰/-	۳/۵	۲۷/۷	۹/۶	۵۶/۵	۲/۷
	روستائین	۱۰۰/-	۱/۱	۴۷/۵	۲/۰	۴۱/۶	۷/۸
استان سیستان و بلوچستان	کل	۱۰۰/-	۱/۵	۵۳/۴	۶/۸	۳۱/۲	۷/۱
	شهرنشین	۱۰۰/-	۲/۶	۲۶/۷	۲۹/۵	۳۹/۷	۱/۵
	روستائین	۱۰۰/-	۱/۳	۵۲/۹	۳/۰	۲۹/۸	۸/۰
استان کردستان	کل	۱۰۰/-	۲/۶	۴۸/۲	۶/۴	۲۲/۷	۲۰/۱
	شهرنشین	۱۰۰/-	۳/۲	۲۸/۵	۳۴/۷	۳۰/۹	۲/۷
	روستائین	۱۰۰/-	۲/۵	۵۱/۷	۱/۴	۲۱/۳	۲۳/۱
فرمانداری کل عداان	کل	۱۰۰/-	۲/۲	۵۰/۵	۵/۱	۳۱/۱	۱۱/۱
	شهرنشین	۱۰۰/-	۶/۰	۳۴/۷	۱۷/۰	۴۲/۳	۲/-
	روستائین	۱۰۰/-	۱/۰	۵۶/۴	۱/۱	۲۷/۳	۱۴/۲
فرمانداری کل لرستان	کل	۱۰۰/-	۱/۱	۵۴/۹	۶/۸	۲۱/۲	۱۶/۰
	شهرنشین	۱۰۰/-	۲/۴	۳۲/۱	۲۳/۸	۳۹/۲	۲/۵
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۷	۶۱/۳	۲/۱	۱۶/۲	۱۹/۷
فرمانداری کل بنادر و جزایر بحر صمان	کل	۱۰۰/-	۲/۵	۴۲/۸	۵/۶	۴۱/۹	۷/۲
	شهرنشین	۱۰۰/-	۳/۸	۳۱/۲	۲۰/۲	۴۳/۵	۱/۳
	روستائین	۱۰۰/-	۲/۳	۴۴/۹	۳/۰	۴۱/۶	۸/۲
فرمانداری کل در چهارمحال بختیاری	کل	۱۰۰/-	۱/۱	۴۸/۴	۲/۳	۳۲/۷	۱۴/۵
	شهرنشین	۱۰۰/-	۱/۶	۳۵/۶	۵/۸	۴۹/۶	۲/۵
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۹	۵۳/۰	۱/۰	۲۸/۰	۱۷/۱
فرمانداری کل بنادر و خلیج فارس	کل	۱۰۰/-	۱/۹	۴۲/۵	۹/۹	۳۹/۳	۶/۴
	شهرنشین	۱۰۰/-	۲/۶	۲۷/۴	۲۳/۷	۴۵/۱	۱/۲
	روستائین	۱۰۰/-	۱/۷	۴۷/۸	۵/۱	۳۷/۳	۸/۱
فرمانداری کل ایلام	کل	۱۰۰/-	۱/۱	۶۸/۷	۳/۳	۱۳/۱	۱۳/۲
	شهرنشین	۱۰۰/-	۲/۸	۳۹/۶	۱۶/۴	۳۶/۳	۴/۹
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۹	۷۲/۶	۱/۵	۱۰/۶	۱۴/۴
فرمانداری کل گیلستان	کل	۱۰۰/-	۱/۵	۳۰/۰	۱۷/۶	۴۶/۶	۴/۳
	شهرنشین	۱۰۰/-	۲/۶	۱۹/۲	۳۲/۸	۴۲/۴	۲/۰
	روستائین	۱۰۰/-	۰/۹	۳۷/۱	۶/۹	۴۹/۳	۵/۸
فرمانداری کل بوشهر و گنبدکویه	کل	۱۰۰/-	۲/۲	۶۳/۹	۵/۰	۹/۸	۱۹/۱
	شهرنشین	۱۰۰/-	۳/۲	۲۲/۹	۳۱/۱	۳۴/۳	۲/۵
	روستائین	۱۰۰/-	۲/۱	۶۷/۴	۲/۲	۷/۷	۲۰/۵



تایید این گزارش وسیله خانم شهبلا ساداتی فرانجام یافته است .